No. 32—Vol.-L

Friday,
15th August, 1952

Registered at the G.P.O. as a Newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

★

Humility

Lord, make me an instrument of Thy Peace. Where there is hatred, let me sow love; where there is injury, pardon; where there is doubt, faith; where there is despair, hope; where there is darkness, light; where there is sadness, joy.

O Divine Master, grant that I may not so much seek to be consoled, as to console; to be understood, as to understand; to be loved, as to love. For it is in giving that we receive, it is in pardoning that we are pardoned; it is in dying that we are born to eternal life.

St Francis Of Assisi.

NATAL WHITE STUDENTS CONDEMN APARTHEID

THE Students' Representative Council of the University of Natal in Maritzburg is strongly opposed to any suggestion to segregate European and non-European students in South African universities, Mr. John Woodley, the President told the Press last week.

He was replying to a report that the Afrikaanse Studentebond, at their annual congress in Bloemfontein had decided to appeal to the Government to enforce total segregation of students "in certain Universities where Europeans and non-Europeans intermingled in class and elsewhere."

"Segregation is not in keeping with the true spirit of university education," said Mr. Woodley. "I feel that the university endeavours to educate the most intelligent and potentially useful members of the community to develop and expand their personalities

"The best way of doing this is through the inter-change of ideas between lecturer and students and between the students themselves. If we segregate them, this potential is divided," he said.

"Also, I feel that the inter-change of ideas between European and non-European students might contribute handsomely to a better understanding between the White and Coloured people of this country."

Mr. Woodley said that he opposed segregation, too, from a purely practical point of view. Segregation would inevitably double costs of university education, and as it was, the finances of nearly all South African universities were in a very serious position.

LATEST MATERIALS!

DOUBLE BORDER PAISLEY CREPE-DE-CHINE 45" 5/6 yd.

EMBOSS GEORGETTES all shades 45" 10/6 yd.

OPAL GEORGETTES 45" all shades 12/6 yd.

VELVET CHENILLE GEORGETTES 45" 15/6 yd.

44" PRINTED GEORGETTE Spot & Floral Designs 45" 4/11 yd.

44" COLOURED GEORGETTES 4/11 yd.

CHAMPALS!

Ladies Latest Plastic Champals all shades sizes 3 to 7 16/6 pair.
Colours: Green, White, Red, Brown, Blue and Wine.

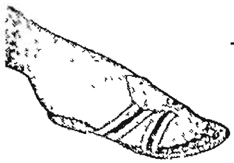

SAREES!

EMBROIDERED GEORGETTE SAREES. all shades £3/15/0 each.

WHITE COTTON SAREES 22/6 each.

GEORGETTE JARI WORK SAREES £5-10-0.

EMBROIDERED SUEDE SILK SAREES with borders 63/- each.

LADIES UNDIES

Huge range of SLIPS, NIGHTIES, PANTIES, BLOOMERS etc. Now unpacked.

Saree Borders, Jari Trimmings Always In Stock.

CHAMPALS

Ladies Leather Champals Size 3 to 7 11/9 pair.

BABY WEAR!

INFANTS KNITTED WOOL SHAWLS 17/6 to 30/- each.

INFANTS COT BLANKETS Pink & Blue 6/3 & 12/6 each.

INFANTS GEORGETTE DRESSES SMOCKED 18/11 each.

INFANTS BOOTIES, BONNETS, BIBS, PILCHERS, all one price 2/11 each.

HOUSE - HOLD

Bedsheets 15/6 to 25/- each.

Pillow Cases plain 3/6 each.

Pillow Cases Embroidered 4/11 each.

Towels from 2/11 to 15/6 each.

Table cloths & Satin Bedspreads at Reduced Prices.

MENS & BOYS

SHIRTS, PYJAMAS, SOCKS, TIES, HANDKERCHIEFS Etc. Specially reduced.

JAYBEE SILK HOUSE

39a MARKET STREET, JOHANNESBURG.

P. O. Box 5169.
Phone 33-6229.

HANNON'S DETECTIVE AGENCY (PTY.) LTD.

Managing Director: O. HANNON, seventeen years Royal Irish Constabulary and Criminal Investigation Department, S.A. Police.
Manager: MINDEN PLUMLEY., ex-Hendon Police College and Criminal Investigation Department, New Scotland Yard, London.
Criminal, Commercial and Matrimonial Investigations Carried Out In Strictest Confidence.

11/12 Pasteur Chambers, Jeppe Street; P. O. Box 5199 Johannesburg
'Phones: Office: 22-7771. After hours: 24-4544.

Kasturba Gandhi Memorial Number

Copies of Kasturba Gandhi Memorial Number can be had at this office at 1s. 3d. including postage.

'Indian Opinion
Phoenix, Natal.

BONES WANTED

We Pay
£7 PER TON
F.O.R. your
Station or Siding

BAGS RETURNED RAILAGE PAID

For Full Particulars write to:

THE
BULLBRAND FERTILIZERS LTD.

SARNIA, NATAL.

ELGIN

21 Jewel Lord Elgin and 17 Jewel Elgin De Luxe in Solid Gold and Gold Filled Cases.
Latest models 15 Jewel Elgins in Gold Filled Cases.

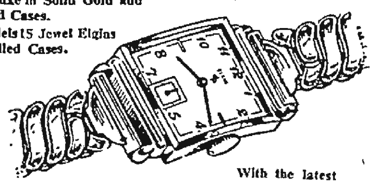

With the latest type of Mainspring that never never breaks.

1952 Models just unpacked

KATZ & LOURIE LTD.

Cor. Eloff & Market Sts., JOHANNESBURG.

The
New India Assurance
Company Limited
for
FIRE, MARINE, LIFE, ACCIDENT
1919—1950
31 YEARS OF SUSTAINED PROGRESS

The confidence of the discerning Public in the NEW INDIA is amply evidenced by the following records attained in 1949:

	Rs.		Rs.
Fire Premium	1,70,32,179	Life Business in force exceeds ...	54,34,00,000
Marine Premium	56,04,844	Assets exceed	15,36,00,000
Miscellaneous Premium ...	35,84,968	Total claims paid over ...	17,95,00,000
Life Premium	2,88,79,302		

In the vanguard of Indian Insurance THE NEW INDIA offers matchless Security and Service in all fields of Insurance.

The
New India Assurance Company Limited
RUSTOMJEE (PTY.) LTD.
Directors: Sorabjee Rustomjee
Rustom Jalbhoy Rustomjee
Principal Controlling Officers in the Union of South Africa

Cable & Telegraphic Address: "RUSTOMJEE" or "NIASURANCE"

EXPERIENCED, RELIABLE AGENTS MAY APPLY

Phone Nos: 25845, 29807 & 28513.—P.O. Box 1610.
74 Victoria Street, DURBAN, NATAL.

"NEW INDIA IN THE SERVICE OF THE NATION"

Telephone 2335. Telegrams 'BRADFORD'
P.O. Box 110
LUSAKA, NORTHERN RHODESIA
Bradford Clothing Factory
Direct Importers and
Wholesale Merchants
Clothing Manufacturers
Proprietor R. D. PATEL
Branch:
CITY STORE
Cairo Road, Lusaka
Always in Stock:
Piece Goods, Hosiery, Cutlery
Enamelware, Stationery, Drapery,
Crockery, & Wool.

Telegrams "META" Brokenhill.
Phone 298. P.O. Box 65.
MEHTA BROS.
(PROP. M. D. MEHTA)
Wholesale Merchants
and
Clothing Manufacturers
We specilaise in
Manufacturing
OVERALL
AND
BOILER SUITS
Supplied To Trades Only

The World's Best

OLIVETTI

Typewriters (Portable & Standard)
Adding Machines (Hand Operated & Electric) Calculators
Portables with Hindi Keyboard from £29.

The OLIVETTI Factory is now established in South Africa, therefore Stocks and Parts always available.

Contact Sole Distributors-

PINCHEN & YOUNG (PTY) LIMITED
(Olivetti Division)
212/220, Mercury Lane Buildings, DURBAN.

Phones: 20292, 23280, 28464.
Telegrams: PINYON.

For ALL your Stationery Requirements contact Our Wholesale & Retail Stationery Dept.

RUBBER STAMPS
18 HOURS SERVICE

PRINTING
(DONE AT SHORTEST NOTICE)

Standard Printing Press

GENERAL PRINTERS and RUBBER STAMP MAKERS.
73 BEATRICE STREET,
DURBAN
ESTABLISHED 1927.

PHONE 61006.
P.O. BOX 2782.
TELEGRAPHIC ADDRESS: "QUICKPRINT"

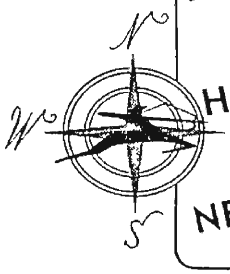

AUSTRALIA
BURMA
CEYLON
HONG KONG
INDIA
JAPAN
NEW ZEALAND
PAKISTAN

Every Friday from NAIROBI

VIA **AIR-INDIA**

INTERNATIONAL LTD.
P.O. Box 3006, NAIROBI
Full details from Agents and Airlines.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. 'KARANJA' will arrive about the 28th instant and will sail for Bombay on September 2, and will not be calling at Karachi and Porebunder.

Passengers must conform with the Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£75—15—0
Second "	"	"	"	50—13—0
Inter-Class	"	"	"	34—3—0
Unberthed	(Deck) without food			21—3—0

Muslim Special Food £11—10—0 Ordinary Food £5—0—0
Hindu Special Food £10—3—0 Ordinary Food £4—5—6

Bookings for 1st, 2nd, Inter-Class and Unberthed (Deck) can be effected by communication with us by telegram or letters.

Under no circumstances will unberthed passengers be permitted to keep on deck with them more than one bedding roll and one trunk for use during the voyage.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.
390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add.: "KARAMAT."

YOUR GARDEN'S SUCCESS—Begins with Good Seed

Our Long Experience is your Guarantee

Try our Famous

IMPORTED & GOVT. CERTIFIED VEGETABLE & FLOWER SEEDS
Available in Bulk and Packets

A. B. NAIDOO & SONS
(Established 1917)

Stockists of:—
GRAIN, FERTILIZER, HOES, PLOUGH PARTS, HARDWARE & GROCERIES at Competitive Prices.

Phone 21213. Tel. Add.: "GREENFEAST."
145 Brook Street, DURBAN.

WE SELL ONLY ONE GRADE OF SEEDS—ABSOLUTELY THE BEST.

DHIRUBHAI P. NAIK
Insurance & General Agent

For Life, Fire, Burglary, Riot, Accident, Plate Glass, etc.

Representative: National Mutual Life Asso Of Australasia, Yorkshire Insurance Co. Ltd.

Consult Us For Your Income Tax, Personal Tax, Revenue Clearance Certificate And Immigration Matters.

Telephone: 33-9033. 29e Commissioner Street, JOHANNESBURG.

BOOKS FOR SALE

THE GITA ACCORDING TO GANDHI —Mahadev Desai	12	6
GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
WOMEN AND SOCIAL INJUSTICE—M. K. Gandhi	10	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
STRAY GLIMPSES OF BAPU—Kaka Kalelkar	5	0
SELECTIONS FROM GANDHI—Nirmar Kumar Bose	10	0
FOR PACIFISTS—M. K. Gandhi	3	0
GLEANINGS—Mira	1	6
GANDHIAN ETHICS—Benoy Gopal Ray	2	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6
FREEDOM AND CULTURE—S. Radhakrishnan	3	6
THE EPIC FAST—Pyarelal	2	6
THE HEART OF HINDUSTHAN—Radhakrishnan	2	6
TALES OF BENGAL—Santa and Sita Chatterji	8	6
CHAITANYA TO VIVEKANANDA	3	3
FOOD SHORTAGE—Gandhi	4	0
INDIA AND HER PEOPLE—Swami Abhedandanda	8	6
POEMS—Ramdas	1	7
THE SCEPTRED FLUTE—Sarojini Naidu	8	0
STORY OF SATARA—Major B. D. Basu, (I.M.S.)	15	0
THE U.K.C.C. AND INDIA—A. N. Agarwala	5	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI—Krisnadas	12	6
STORY OF THE BIBLE—S. K. George	9	0
RUSKIN—UNTO THIS LAST—M. K. Gandhi	1	6
DELHI DIARY—Gandhiji	10	6
A RIGHTEOUS STRUGGLE—Mahadev Desai	4	6
THE POLITICAL PHILOSOPHY OF MAHATMA GANDHI—Gopinath Dhewan	17	9

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"

P. Bag. Phoenix, Natal.

Golden Number

OF

"INDIAN OPINION"

Souvenir

Of The

Passive Resistance

Movement

1906—1914

Price: Four Shillings.

Obtainable From:

"Indian Opinion"

Phoenix, Natal.

Books For Sale

Tagore's Literature

Essays, Novels, Poems and Plays

SACRIFICE (Novel)	5	6
GORA (Novel)	9	0
MASHI (Novel)	5	0
LOVER'S GIFT (Poems)	5	6
CHITRA (Play)	3	6
STRAY BIRDS (Short Poems)	3	6
RED OLENDERS (Play)	4	0
HUNGRY STONES AND OTHER STORIES	5	6
THE HOME AND THE WORLD (Essays)	6	0
GLIMPSES OF BENGAL (Essays)	3	9
REMINISCENCES	5	6
POEMS OF KABIR	3	9
POST OFFICE (Play)	2	6
THE KING OF THE DARK CHAMBER (Play)	5	0

Obtainable from:

'Indian Opinion'

P. Bag, Phoenix,

Natal.

'INDIAN OPINION'

(Founded By Mahatma Gandhi In 1903)

For The Moral, political and Social Advancement Of Indians In South Africa.

Published Every Friday.

Subscription Rates

Payable Always In Advance.

Within the Union	30s.	Annually
" " "	15s. 6d.	Half-yearly
Outside the Union	30s.	Annually
" " "	15s.	Half-yearly

Become a Subscriber and persuade your friends to do likewise.

Apply to—

Manager,

Indian Opinion,

Phoenix, Natal.

SWEETMEATS

PURE WHOLESOME HEALTHY

★ APPETISING—

★ DISTINCTIVENESS of Flavour.

★ Combined with INGREDIENTS of the PUREST QUALITY go into the making of our SWEETMEATS.

★ Made by our experts whose knowledge and experience of the delicate art of preparing these Oriental DELICACIES.

★ Assure YOU of the most PALATABLE SWEETMEATS money can buy anywhere in SOUTH AFRICA.

અમે દરેક જાતની મીઠાઈઓ બનાવીએ છીએ
બહાર ગામના ઓર્ડરોને સંભાળથી તાકીદનું ધ્યાન આપીએ છીએ.

★ Great care is exercised in the PACKING and DISPATCHING of country and foreign orders.

★ WE assure you of PROMPT, HYGENIC SERVICE with the GUARANTEE of SATISFACTION.

THE HOUSE OF

HOME MADE SWEETMEATS

We specialise in:

Birthday Cakes, Wedding Cakes, High Class Fruit Cakes, Pastries, and Naan etc.

Victory V Lounge

(Cnr: Grey & Victoria Streets,)

Phone 24965 — DURBAN.

Stocked by all good Tailors

Albein Serges

and

Beintex Suitings

....

TRADE ENQUIRIES ONLY

BEINASHOWITZ BROS.

WHOLESALE WOOLLEN MERCHANTS

333 Pine Street, DURBAN.

Box 2689. Tel. Add.: "SUITINGS." Phones: 20063 & 63512.

INDIAN OPINION

FRIDAY, 15TH AUGUST, 1952

Dr. Jack Creates Resentment

DR. HOMER A. JACK'S criticism of the deteriorating race relations in South Africa and his prediction if the White rulers do not awake in time to change their policy, and his criticism of the apathetic attitude of the Christian Churches has created resentment in some quarters. Truth is always bitter and its first reaction is naturally resentment. We cannot therefore blame those who are resentful. Commenting on the criticism made by Dr. Jack the 'Cape Times' dated August 8, writes in an editorial: "After five weeks' study of a problem that has vexed South Africa for ten times that number of years, he (Dr. Jack) has got his conclusions all neatly tabulated and his judgment prepared already." It further states: "We do not say that Dr. Jack is wrong. His perceptive mind may have penetrated swiftly to the heart of the vast and complex Native problem where South African minds have been bemused only by external detail. Yet it would indeed be strange if the problem were so simple that no one has been able to find the truth where Dr. Jack has perceived it in five brief weeks."

Whether Dr. Jack is right or wrong is another matter but to say that a person cannot find the truth quicker than others is certainly not right. Impartial observers outside India knew that the policy of the British Government in India was entirely wrong and had made their predictions long before the British Government realised its own folly. The same is the case with South Africa. The trouble with South Africa is that she will not do the right thing herself, and is too proud to accept any advice from outside however friendly it may be.

This attitude if persisted in will, in the end, bring disaster to South Africa. Dr. Jack has formed his own judgment about the future of South Africa which he is surely entitled to do. He has not imposed it on South Africa. He has made some predictions which too he is fully entitled to do. That they have caused resentment only goes to prove a guilty conscience. No sane person can deny that if there is to be peace in South Africa the present policy of the rulers will have to be radically changed. The best way to do it is not to resent any advice coming from any quarters but to welcome it and ponder over it together with a little intro spection.

A very great responsibility rests upon the Christian Church. It must be admitted that it has not risen to the need of the hour. If it had we would certainly not have had only one but many Michael Scotts. Our experience does not tell us that the Christian Church has grown any more liberal in its outlook than it was forty years ago. Dr. Jack being a true Christian himself has assessed the position rightly, we think. We have always held the opinion that the Christian Church is moving at a snail's pace. That it has made a courageous pronouncement now and then goes to its credit. But that certainly is not enough in the present circumstances. It cannot be gainsaid that the common man's faith in Christianity as practised today is fast diminishing. The vital question is not whether one or more non-Europeans are admitted in the Christian Church. The vital question is what its own attitude in regard to the racial problem is and what practical contribution it has made or is going to make in bringing about an amicable solution. Christ allowed himself to be crucified to save humanity. Must we not endeavour to go one tenth of the way He went? Are we doing so? This is the question every true Christian must ask him or herself.

August 15

AUGUST 15 is a great day for India and therefore for Indians throughout the world. It is the day on which India threw off the foreign yoke and won her independence. She enters into the sixth year of her Independence, during which she has passed through times which would have long ago broken any other country. By the grace of God she has, however, surmounted the greatest difficulties and is now just able to have a little breathing time. She has made tremendous strides during these years in every direction and is now on the forward march. India's prestige has increased not only throughout Asia but throughout the world where she has refused to get involved in the mess created by others but has played her part only as peace maker. The credit for it all goes to one man and that is Prime Minister Nehru. He has the prayers of God's blessings in the great task of moulding the destiny of four hundred million people in the true spirit of Mahatma Gandhi, who gave his life fighting for the cause of peace through non-violence. Let his spirit be our guide and inspiration in the struggle we are engaged in in South Africa.

NOTES

White Rule In Its Last Decade

DR HOMER A. JACK, who, after spending some time in Johannesburg, had visited Durban, went from here to Capetown and is now on his way back to the United States. In an interview with the 'Cape Times' Dr. Jack said: "I think that within 10 years apartheid will go, and non-Whites will not only have the franchise but also responsible political direction," he said. "I cannot predict whether this will come about with violence — it probably depends on the insight of European leaders. But I do predict that the day will come when the Whites will thank God for Michael Scott and other Whites who have identified themselves completely with the non-European, and who have helped to prevent a Black nationalism which could be just as oppressive as White nationalism has been. "I feel almost as an observer of Greek tragedy—I see the participants moving slowly and inevitably towards destruction, unable to change their course—although they can check themselves in time if they want to. "Dr. Malan and the Nationalist Party should not be made the scapegoats for a policy which extends far beyond the boundaries of South Africa. They are by no means the only culprits. "I see no significant difference between their apartheid and the United Party's colour policy, and I have been shocked to discover the extent of racial discrimination under direct British administration in Northern Rhodesia. "But, in spite of these policies, I see an economic system here which is integrating non Europeans into society faster than apartheid can isolate them." The non-European defiance movement was heartening, said Dr. Jack. "I am only sorry that Christians in this country do not identify themselves with this movement, instead of allowing European communists to help to direct it by default. I feel that this defiance is the only weapon that the non-Europeans have, and so far it seems to me that it has been used with great restraint and competent leadership." Dr. Jack said that he was saddened by the churches' lack of courage in failing to identify themselves with the legitimate aspirations of non-Europeans. The tragedy is that so few Europeans in South Africa have ever known cultured Natives, Indians and Coloured people, such as I have met in my visit, and that society has prevented the creation of even a narrow bridge between the two." Race relations in the United States were by no means perfect, said Dr. Jack, but at least America was rapidly eliminating discrimination against Negroes and other colour groups.

Mr. A. B. Pant In Johannesburg

Mr. A. B. Pant, Commissioner for India in East, West and Central Africa, after completing his tour of West Africa returned to his headquarters at Nairobi on Thursday August 7. On his way he had to alight at Johannesburg and take another plane from there. Mr. Pant accompanied by his wife, Dr. Nalini Pant landed in Johannesburg at 2 a.m. on Thursday at Palmietfontein, where they were received by Mr. Malhotra, assistant secretary of the High Commissioner for India in the Union, and Mr. Manilal Gandhi, who had flown specially from Durban for the purpose. Mr. Pant was requested to break his journey for a day or two to give the Indians in the Union an opportunity to pay their respects to him but he could not do so as he had important engagements at Nairobi the same evening. Mr. and Mrs. Pant were taken at the residence of Mr. Malhotra, where they discussed the present situation with the leading members of the Congress. Mr. Pant gave a vivid description of his tour of West Africa, where, he said, he found the non-Europeans very enlightened and enthusiastic. Mr. and Mrs. Pant flew from Johannesburg at 9 o'clock the same morning.

15th AUGUST, 1947

INDIA AND INDEPENDENCE—A RETROSPECTION

By BALUBHAI VITHAL (Bulawayo)

THE 15th of August was for the Indian nation a historical and a remarkable occassion. It was on this red-letter day that India saw the rebirth of a free and an independent nation. The day brought to a happy consummation the long cherished hopes and dreams of the nation. It acclaimed the victory of the non-violent methods as enunciated and practised by the Father and the Founder of Free India—Mahatma Gandhi. It was his sustained moral effort that had translated the impossibility into shining reality.

The country enters in the sixth year of independence. She has only recovered from the initial blows she had received. The Punjab holocaust had caused an appalling loss of human lives and unimaginable suffering to millions. It is five years since 55 lacs of people fled from their homes and their age-old shelters that had become death-traps and valleys of destruction. They came by every conceivable form of transport, about 8 lacs trekking on foot. How many hundreds perished en-route will never be know. Nearly 50 per cent of these uprooted people were agriculturists, about 35 per cent traders, the rest professional and other intelligentsia. It is true the Indian Government has spent 5 lacs of rupees per day to feed them. Sum to the tune of 16 crores of rupees has poured out from the State Treasury for rehabilitation. There is still much to be done for the general amelioration of the helpless victims of this tragedy. The problem is no small matter. It had taken the entire resources of the Government. But fearlessly, it has set a machinery well organised for the purpose and set it in motion. A minister exclusively for the relief and rehabilitation was appointed. The problem is like a huge mountain whose contours and characteristic features are lost in the colossal magnitude of its size.

By the end of March this year almost 90 per cent of the 500,000 displaced families from West Pakistan who needed housing have been found accomodation. They were also given loans to buy agricultural equipment to repair wells and build hutments. Financial aid to the extent of Rs. 150 million has been given to displaced businessmen, industrialists and petty traders. About 55,000 shops and evacuee industrial establishments have also been allotted.

Then there was another tragedy—the dastardly assassination of Mahatma Gandhi when his guidance was needed most to steer the newly-launched ship of independence under unfavourable conditions. It had plunged the nation into endless mourning.

Then there was another rowdy problem confronting the nacent Government. This was the question of the States, big and small, numbering more than 550. If this had not been handled by the Bismarkian iron hand of the late Sardar Patel with the active help of Mr. V. P. Menon, that efficient product of the old I.C.S. system, it would have become a danger to the peace and prosperity of India. They managed to liquidate a few, merging the states of another few, but preserving in a new frame-work the rest. Now in place of 556 states there are only 6 units of States, 5 centrally administered areas and 8 full-fledged states including Hyderabad and Mysore. Prior to this neat net-work the Maharajas had enough of the joys of life.

There is still that enigma to solve—the Kashmir imbroglio. If this is not solved in a peaceful manner the Indo-Pak friction will ever remain. Already the financial stability of both India and Pakistan has been greatly damaged.

The real difficulty has been that Kashmir has been discussed as a bone of contention between India and Pakistan. Kashmir is not a dead bone but a live organism in herself and will be considered as such, if a lasting solution is to be found.

On the home front corruption, bribery, blackmarketing and nepotirm were rampant. A crusade was launched to curb these evils. The Governor-General has promulgated a special ordinance. This has given the Government of India's Special Police Establishment, more or less on the lines of the American F.B.I., empowering it to investigste directly into suspected cases of ministerial and official corruption and nepotism in the country. It would be recollected that the United States Government was faced with the similar situation during the hey-day of Al Capone, who escaped arrest and punishment because the Governors of several States were in his payroll. Washington could do nothing about it. The American President with the permission of the Congress granted similar powers to the F.B.I., which ultimately baoked the gangster. India's Al Capones have called for similar attention and action.

Other difficulty of an almost equally serious nature that confronted the Indian Government was the demand for a division of the country on a linguistic basis. From administrative point of view, a redistribution of territory on the basis of language might well have engulfed the country in disaster. The adoption of the national language was a matter of singular urgency to serve as a binding and unifying force for this subcontinent under the present changed circumstances: under the prevailing circumstances the salvation of the country's unity lies on one thing—a common language for the whole country. The unity created by this means would be everlasting and enduring. If the people throughout the length and breadth of the country spoke and communicated in one and the same language, they would feel that oneness and nearness among themselves which are the strangest bulwarks of nationalism.

There is that menace that calls for drastic steps—the growth of Communism. Undoubtedly, it is directly derived from economic problems. Prompt action to suppress this perfidious and distructive element, has arrested its growth. The root of the malady is still there and will continue so long as the Agitator can harp upon the extremes of wealth and poverty. The immunisation of a country from the germs of communism is more a matter for the economic reformer than a jailor.

The 'grow more food' campaign is still in full swing. To tackle this problem the Nehru Government has ordered the construction of magnificient dams on the parallel of the Dneiper dam in Soviet Russia and the T. V. A model in the U.S.A. India must be self-sufficient in food. How long it will take her to reach the target remains to be seen, but the exigency of the programme cannot be gainsaid. It had cost the Government 76 crores of Rupees to import food in one year.

Education is another problem. It is the crying need of the people. To eradicate illiteracy, Congress leaders have already embarked on practical schemes. Free primary education is encouraged and already it is assuming practical form—the movement has penetrated into the villages. Secondary education is also encouraged with grants and aids.

Long before India became free, military strategists foresaw that sooner or later she would have to assume the mantle of Asian leadership in order to keep the peace in the East. They foresaw India as a democratic power within a democratic Commonwealth should have an immense influence in the councils of Asia and should be able by that influence and by ability to act, to keep the peace in Asia for centuries to come. Whether or not India's leadership of the East is one of those inscrutable dispensations of Providence, the fact of geography and her potentialities as a great Power impose upon her certain international obligations which she cannot shirk in her own interests. It follows, therefore, that the governors of free India should bestow upon her special attention on the problem of national defence.

In less than two years its peace-time strength of some 200,000 men had increased to nearly 1,000,000. There was no conscription, even so, volunteers poured into the recruiting offices 1000 a day, until eventually the Indian Army developed into a mighty fighting force comprising two million combatants. The Naval and Air Forces are also being trained side by side. The Territorial Force and the National Crdet Crops have been instituted. The strength of the former will be about 130,000 and the enlistment will be on zonal basis. The latter will consist of 32,540 intended from colleges and universities; a junior division for boys in school with a strength of 135,000; and a girls division.

The Constitution of India is a great achievement. It proclaims India to be a Sovereign Democratic Republic. The Constitution is republican in character as the executive head of India will not be a hereditary monarch. The Constitution is essentially federal in struture. It establishes a dual polity consisting of the Union Government and the States—each exercising full authority within its respective domain.

The 150 year old Zamindari System—land-lordism in the U.P. was abolished at midnight on June, 30. A notification issued by the Governor under the powers conferred on him by the U.P. Zamindari Abolition and Land Reforms Act vested in the State all land belonging to two million Zamindars. The Zamindars whose properties are taken over pay an annual revenue of Rs. 70 million. In their place 12.8 million tenants and cultivators have come into a direct relationship with the state providing with a gross income of Rs. 180 millions.

The significance of the recent election cannot be overlooked or dwarfed. There were number of world records that were established during these elections. The number of India's electors was larger than voters of U.S.A.,

U.S.S.R., Great Britian, France, Italy, Belgium, Denmark, Norway, Sweden, Australia, and Canada put together. In spite of the colossal magnitude of the task imposed on the administration soon after the achievement of freedom the election passed off with extraordinary orderliness and enthusiasm. Addressing a gathering in London, Lord Pethick Lawrence said that there was an universal agreement that the elections which had just taken place in India were a very great triumph for democracy and were the largest elections which had ever taken place in the history of the world; it was carried through an ideal spirit considering that many of the people are illiterate— it was a wonderful thing that there was no trace of disorder or corruption.

India's foreign policy at present fits into the struggle for peace because it is not holding back its opinions. It is proving in many ways that it is the real democracy and cares about democracy and at the same time it is devoting its greatest strength to the success at home, and, probably that is the greatest thing one can do at present for democracy and in the struggle for peace.

The basic approach in India's foreign policy, Pandit Nehru said was that Indians must be left free to decide their own destiny. In the world today due to one reason or another there were very few countries which were not influenced by one country or another. It can be said with some assurance, however, that whether India had acted rightly or wrongly she had not taken any action under pressure from any country.

India has survived the pangs of birth, and as long as there is at the head of affairs in New Delhi a statesman of high ideals and ability of the present Prime Minister Nehru, who enjoys in unique measure the confidence of the masses and the respect of other nations, the prospects of the future are promising.

CIVIL DISOBEDIENCE CAMPAIGN

Fifty-nine Africans were arrested at the Port Elizabeth and New Brighton railway stations last Friday for contravening the railway apartheid regulations.

At Grahamstown

Seventy-six, the third batch since the Resistance campaign started in Grahamstown were arrested in High Street at 2.30 a.m. on Fridaylast week. They included 35 women.

They were arrested on charges of contravening the pass laws and were each fined £2 (or one month's imprisonment). The men were fined an additional 2s. 6d. each on a charge of being in a proclaimed area after hours without the necessary consent. The Grahamstown total of arrests stood at the end of last week at 180.

Sentenced To Cuts

Eleven Africans under the age of 21 who were found guilty at New Law Courts, Port Elizabeth of contravening the Apartheid regulations, were each ordered by the Magistrate, Mr. R. Bax, to receive four cuts.

Two leaders of groups of volunteers were each sentenced to a fine of £8 or with the alternative of 40 days imprisonment, and other volunteers to a fine of £6 (or 30 days).

In Johannesburg

Eleven Non-European leaders were arrested in Johannesburg on Friday. Two of them hearing the police were looking for them, went to Marshall Square and gave themselves up. They were charged under the Suppression of Communism Act.

Mr. Yusuf Cachalia, secretey of the joint action Committee of the two congresses, and Mr. N. Thandray, secretary of the Transvaal Indian Congress, were arrested. Other African and Indian leaders arrested are Mr. A. M. Kathrada, chairman of the Transvaal Indian Youth Congress, Mr. Nelson Mandela, an attorney and president of the African Congress Youth League; Mr. Walter Sesulu, secretary of the joint action committee (he has already served one term of imprisonment of 7 days), Mr. Stephen Sello, acting provincial secretary of the African Congress and Mr. McDonald Maseto, chairman of the Orlando branch of the African Congress, and Dr. Y. M. Dadoo, who has already receixed a sentence of six months and is out on bail pending appeal.

Police Move To Combat Resisters

Major-General A. Brink, Chief Commissioner of the South African Police according, to a Sapa massage from Port Elizabeth, is touring the Eastern Cape and will confer with divisional police chiefs on measures to be taken to combat the campaign. General Brink said that reinforcements of European and non-European police had been arriving in Port Elizabeth daily since the end of last week and other detachments would arrive this week. He said it would be unwise to disclose at this stage what action the police would take against the resisters. Some non-Europeans, he said, were leaving their work to take part in the campaign and were intimidating those who remained at their work or others who sought employment.

It is this situation with which the police intended to deal.

In Roodepoort

Seven African women and 26 men most of whom gave their address as Alexandra Township, Johannesburg, pleaded guilty before Mr. L. Nel, Additional Magistrate, in the Magistrate's Court at Roodepoort on Tuesday, to entering the Roodepoort location the previous night without permits. Each was fined £2 or 20 days' imprisonment. The women are the first to be convicted in the Transvaal for defying location regulations as part of the campaign. The men pleaded guilty to being found without passes. They were each fined £1 or 10 days' imprisonment. None of the accused paid fines.

Shooting At Port Elizabeth

Sapa reports from Port Elizabeth that while police were making arrests in Korsten, a native area of Port Elizabeth, on Tuesday, civilians tried to interfere and there was a disturbance during which shots were fired.

A senior police officer said that order had been restored. A Native was shot, and is being treated in hospital for a bullet wound.

It is not made clear whether these arrests were of civil resisters or others.

WHAT MR. ERIC LOUW SAID

Claiming that he was misreported when he spoke at Marienthal in South-West Africa recently Mr. Eric Louw, Minister of Economic Affairs, gave S.A.P.A. his version.

S.A.P.A. reported Mr. Louw saying at a political meeting that if the Nasionale Party lost the coming election the children of South Africa would curse their ancestors because the consequence must be the creation of a bastard population.

In his statement Mr. Louw said: "This is a complete distortion of what I actually said. ......This is what I said:—

"The next general election will decide what the future colour policy of South Africa is going to be. If the Nasionale Party win the election, they will continue on the lines followed since the Party came to power.

"If, on the other hand, the United Front should win the election, the policy of the United Party, as set out in their political handbook issued some five or six years ago, will be carried out, namely, to grant political rights to non-Europeans according to their ability to carry out the reponsibilities entailed.

"I followed this up by saying that the policy so enuncirted did not distinguish between Natives and Coloureds, and that if it was followed, the non-Europeans would in the course of time secure political control of the country. When they had gained that political control, economic and social Apartheid would eventually be wiped out, and in probably 100 years' time South Africa would be in the same position as some of the Central America republics where the great majority of the population are of mixed blood.

"I concluded this portion of my speech by saying that we today must so act as to protect future generations of South Africans. If today and in the future we did not carry out the policy of Apartheid, then our descendants might yet curse us."

FOR SALE

Banana Crop ready for cutting.

For details apply:

COMMERCIAL DISTRIBUTORS

26 Alice Street, DURBAN.

Phone 25436.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns. Apply:

306 Commissioner St., Jeppe, Johannesburg.

INDIA LETTER

(From Our Own Correspondent)

Nagpur, August 4.

REVIEW OF SALES TAX

AN assurance was given in the House of the People by Mr. Tyagi, Minister of State for Finance, that he would call a conference of State Finance Ministers as soon as possible and endeavour to bring home to them that uniform policy as regard sales tax will be desirable in the interests of the welfare of the people, in the interests of consumers, not merely pertaining to commodities declared as essential, but all commodities.

Replying to the debate on the Essential Goods (Declaration and Regulation of Tax on Sale or Purchase) Bill he concurred with the view that disparities upset the equilibrium of trade.

U.P. Assembly

Government servants should carry out their duties with integrity, impartiality and without being influenced by any party bias or outlook. These observations were made by Pandit Pant in the U.P Legislative Assembly in reply to the debate on the general administration grant.

Although there were many doubting Thomases, not excluding the Congress party, the Excise Minister, Mr. Ali Zaheer, declared there will be no deviation from prohibition policy.

Bombay State Assembly

The multi-point sales tax would make assessment easy and evasion more difficult. This was disclosed in the Bombay State Assembly by Dr. Jivraj Mehta, Bombay's Finance Minister, when introducing a Bill to amend the Bombay Sales Tax law, designed to change the present single point sales tax to multi-point sales tax.

Prevention Of Corruption Bill Passed

The Prevention of Corruption (Second Amendment) Bill was passed by the House of the People this week. By this the burden of proof in cases of bribe-giving is placed on the accused. This has already been done in the case of those charged with accepting bribes. The Home Minister, Dr. Kailas Nath Katju, again appealed to the people to boycott socially both the bribe-giver and the bribe-taker. "No one should deal on equal terms with either the bribe-giver or the bribe taker. Cut him off. Do not go to his home. Do not accept his parties. Do not accept his invitations. We cannot deal with evil by merely declamation," he affirmed.

Cut In Salaries Of Union Ministers

The Home Minister Dr. Kailas Nath Katju's Salaries and Allowances of Ministers Bill effecting a cut in a Minister's salary from Rs. 3,000/- to Rs. 2,250/- and a Deputy Minister's from Rs. 2,250/- to Rs. 1,750/- was passed in the House of the People this week. The Communist leader, Mr. A. K. Gopalan's amendment, which brought the salaries down to to Rs. 1,000/- and Rs. 750/- respectively was not accepted by the House. Prime Minister Mr. Nehru said that Government had endeavoured to bring down the salaries of the Ministers to the lowest possible level. This was not merely with an eye on economy, but because they realised that Ministers in the Central Government should point out the line for others. After deducting income tax and maintenance charges of his car, a Central Minister would now be receiving about Rs. 1,450/- said the Home Minister.

"Luxury" Goods

Tea and sugar were "luxury" goods and therefore could not escape the Multi-point Sales Tax Bill. This was the answer given by Dr. Jivraj Mehta, Finance Minister, in the Bombay Assembly this week to a question by a member of the opposition, who contended that sugar and tea were the daily requirements of a common man.

Constructive Work In Wardha Praised

A party of American tourists, who visited Wardha recently, were struck with the constructive activities carried on there. They had heard of Mahatma Gandhi and were delighted to witness his ideals being put into practice. "Wardha told us," they said, that "India is tackling her problems manfully." The tour is sponsored by Goddard College and the party is headed by Prof. Thomas Yakhub, a Lecturer in Sociology. Herbert Wehrly expressed the view that he found life in India moving on well-oiled ball-bearings unlike the mad fastness of life in America. The tourists went into raptures over Ajanta and Ellora caves which they visited.

Americans liked India's foreign policy, said Rev. John MacPhee, a New Yorker. The way this country approached every issue on its merits encouraged Americans to believe that India would be a third force to maintain a balance between the Russian and American blocs.

As regards elections in India the tourists feel that they have truly reflected the will of the people. "True, Indians are not educated in the main, but even the uneducated have plenty of commonsense and a power of comprehension," said Mr. Herbert.

Generous Gesture

A generous gesture was made by the Municipal Committee, Delhi, when it decided at a meeting during the past week to set apart Rs. 10,000/- for the supply of books and stationery free to poor and deserving students. The supply will be made either on the recommendation of the Head Master of a School or a Municipal Commissioner.

Congress Liaison Officers

Liaison officers at the headquarters of each Pradesh Congress Committee will be appointed by the All India Congress Committee, it is gathered. To maintain co-operation between the Congress quarters and P. C. Cs will be the task of the representatives of the A.I.C.C. at the headquarters of a Pradesh Committee. This, however, will not mean interference with the day-to-day work of the Pradesh Committee.

Successful Mission

His mission to the Union capital was successful. This was the view expressed by Sheikh Abdullah in an interview on his return to Srinagar from Delhi. He declared there was complete identity of ideals between Kashmir and India and "we have achieved this victory of our ideals with the help and blessing of India." Addressing gatherings, the Kashmir Premier said that India and Kashmir were following the same path and were inseparably linked to each other. "If India prospers, Kashmir also prospers and if India goes down Kashmir will also go down," so he affirmed. For the State's people to realize their dreams and ambitions the only course was to remain with India. This was the final conclusion reached by the leaders of Kashmir, said Shiekh Abdullah.

Gandhi Smarak Nidhi

Four Gandhi Memorial Museums will be established, one each at Rajghat, Sabramati Ashram, Sewagram and Madura. This was the decision taken this week by the Board of Trustees of the Gandhi Smarak Nidhi (Gandhi National Memorial Fund) at a meeting held in New Delhi. It may be recalled that the famous Meenakshi temple at Madura was thrown open to Harijans due to the efforts of Mahatma Gandhi.

The Government of India have, it is learnt, donated a plot of land facing the 'Samadhi' of Mahatma Gandhi at Rajghat for the projected museum. Levelling of the land is already under way and plans for the building are being invited by the Nidhi through a world wide prize competition. All Gandhian literature, articles of Mahatma Gandhi's personal use, photographic copies of Gandhiji's letters and writings will constitute the library housing these museums, where research students will have facilities for study.

Prime Minister On Tunisia Issue

India proposed to adopt the requisite steps for bringing the Tunisian issue before the session of the United Nations General Assemby beginning on October 14. This was elicited in a reply by Prime Minister Nehru in the Council of States this week to a short notice question by Mr. C. G. K. Reddy. Summoning a conference of Asian nations to discuss the question was discounted by the Prime Minister.

Congress Presidential Election

According to a programme prepared by the Election Sub-Committee of the Congress Working Committee the next presidential election of the Indian National Congress will be held on December 22 and results announced on December 29. The 58th session may be held in Hyderabad in the second week of January 1953.

Anti-Hindi Campaign In Madras

The anti-Hindi one-day campaign in Madras State, launched by the Dravidian Federation, assumed a curious shape on August 1. Most of the Hindi names on sign-boards at prominent railway stations and post offices in South India were erased or painted over with tar by the volunteers of the Federation. A day prior to this, Mr. C. Rajagopalachari, the Chief Minister, said that he did not wish to call upon the police to

proceed against those who would be participating in the movement.

Welcome News On Food Front

There is welcome news on the food-front, which has become a topic of perpetual interest, as it were. This was disclosed in an interview given by the Union Food Minister, Mr. Rafi Ahmed Kidwai, at Calcutta when he foreshadowed that the Government of India was in a position to impose a drastic cut in the imports of food next year, having regard to the favourable turn in the country's food outlook. Their food imports in 1953 might, he said, scale down to 25 lakh tons from the current year's 40 lakh tons. Already they had made a cut of 8 lakh tons in this year's import, he informed.

World Motoring Record

A world record by motoring a total of 19,000 road miles from Paris to India is claimed to have been set up by Mr. F. A. Sam, an Indian by origin and a French national. The previous best, according to him, was 14,000 road miles. This was announced by him in Bombay on August 3. Accompanied by his wife and seven-year-old child Mr. Sam left his Paris home on October 29, 1951 and reached India early in March 1952. India was the cheapest and France and Switzerland the costliest of all the towns visited by him, said Mr. Sam.

Need For Common Language

For the achievement of the basic unity of the country it was essential that India must have a common language, said Mrs. Vijayalakshmi Pandit while delivering the Convocation address at New Delhi of the fourth annual meeting of the Rashtrabhasha Samiti of Wardha, Delhi Centre. She met with a curious experience at Moscow. People in the Foreign Office of Soviet Russia excelled in Hindi to such a remarkable degree that they pointed out some mistakes in the wording of her credentials in Hindi. She, however, urged people not to give up learning other provincial languages.

Language Campaign In Vijayawada

The Socialists have embarked on their language campaign this week in Vijayawada town. This has assumed the shape of visits by them to Government offices and requesting officers to carry on their correspondence in Telegu, the mother tongue of Andhras. The Satyagraha, it is stated, will be continued until a separate Andhra State was established.

WE ARE A WORLD OF PARADOXES

By WILFRED H. HARRISON

MEANING that most responsible bodies dealing with the affairs of human life say, or boast about so many good things, yet they act and do the very opposite. Such is and always has been traditional of the Capitalist system, because the vested interests that system represents teaches them to do so.

Our diplomats and political taskmasters are continually pretending to make possible world peace. Yet they are the very people who do all the negotiations and order all the armaments that make inevitable war.

Our politicians again who talk so much and pretend to do so much for our social and economic liberties are the same people that pass all the laws and restrictions depriving people of their liberties and movements.

This means that we live in a world of very stupid, and, in a way, very ignorant people, in spite of one's advancing education and the astounding knowledge of the twentieth century.

With all the wonders of the Universe by the human race, and all the genius of mankind, they cannot, or do not feed, clothe or house the people properly. Yet most of those people who have not the necessary food, clothing, or a house, are those who toil at those professions, but those who get an abundance of all things for their comfort and pleasure, are those who neither toil nor spin at anything for their own, or our sustenance. These are the increasing agencies who extort advertising rates, brokers' fees, Government taxation, and many other drains on productive industry, or which the consumer must always pay, known, or described today as "the high cost of living."

These are some of the modern anomalies of the Capitalist System, which the machine age of mass production has brought into being. The mass armament scramble, when man power, raw material, and machinery is confiscated by the powers of authority. The supply then of essential commodities is sometimes limited. This again encourages the profiteer to increase the cost.

It has been hinted, in fact, deliberately stated, that a restricted output is encouraged for profit reasons by the big authorities of those industries. Continual warfare is the only saving grace of the Capitalist system. America being the hub of the Capitalist Universe, continually provokes war and abominates peace. There the Almighty Dollar reins, and millionaraires multiply. They established the Marshall Aid by supplying goods to the war ridden poverty stricken Europe, on the dollar basis.

Having them financially so bonded, they then established an Atlantic Pact pledging most of the European countries to aid them in their efforts to defeat those of the Eastern world who would nullify their means of financial dominance.

When we speak of profiteers we do not mean the ordinary retailer. He simply follows the law of the least resistance closely watched by the local powers. Dare he put up one half penny on any commodity, he is brought before the Court and fined £25.

Big Business, Brokers, Indent Agents with their markets pile up the profits in hundreds and thousands sterling.

Big finance has the same evil reputation. An English Chancellor of the Exchequer said, "People may not like to know it, but the banks *do create and destroy money*." The war machinery likewise. It is the workers who create the war munitions and general equipment. It is they also who are the massed troops in actual warfare, whom the diplomats incite to enthusiasm by patriotic slogans, and the honour of King and Country. When Knights were bold in the middle ages war between them was considered gallant and heroic.

Today war has drifted in Atomic, Hydrogen and Germ warfare. The diplomats and war mongers who have made war possible, adopt the cowardly tactics of dropping such missles on the towns of the supposed enemy, when thousands of innocents of all ages and both sexes suffer the consequences, while our diplomats crawl into their warm beds, and read their methods of conquest with a smiling face at their breakfast table in the morning.

It is not generally known that the man who pushed the button in the aeroplane that dropped that dastardly atomic bomb on Hiroshima has gone into an American monastry to confess his sin.

Such are the tactics of our modern so-called civilization. People who try to eradicate the evils of our brutal world, and show by deeds and illustrations the way to a better and more peaceful life are often assasinated for doing so. Instanced by Abraham Lincoln America's most humane President and Mahatma Gandhi, the saint and saviour of all India—if they had allowed him to live to finish his noble deeds.

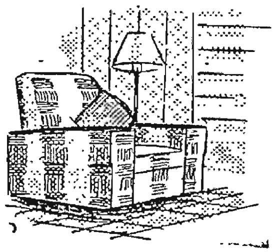

SAVE MONEY ON FURNITURE

SPECIAL WHOLESALE DEPARTMENT TO CATER FOR STOREKEEPERS

Write for Price Lists and Illustrations of FACTORY MADE Furniture:

Bedroom, Diningroom and Lounge Suites,—Kitchen Furniture, Occasional Furniture and Office Furniture.

You can also send Customers to our Showrooms to be served on your behalf—or sell to them from our Catalogue which we can supply on application.

SIMPLEX

FURNITURE FACTORY (Pty.) Ltd.,

Phone 20508. — Tel. Add.: "SIMPLEXFUR"

64 Alice Street, DURBAN.

AFRICAN VIEWPOINT

DEFIANCE CAMPAIGN: A COMMUNIST STUNT?

By JORDAN K. NGUBANE

THE Indo-African campaign against unjust laws is revolutionising non-European thinking. For the first time in the history of South Africa the non-whites find themselves in the position where they have begun to set the pace of political progress in this country, whereas in the past the initiative was always in the hands of the whiteman. This discovery, so startling in its promise, has naturally unhinged sections of the non European people from the customary bearings and left them in the position where they are unable to see clearly which way they might be drifting.

In these circumstances it is hardly surprising that people ask as frequently from the non-White side as from the White, if the defiance campaign is not just a communist stunt? There is only one answer to this question: To let the facts speak for themselves.

The campaign is one more climacteric in a trend which has its roots deep in history. To be assessed correctly it has to be seen against the past struggles of the African; the classes, people and interests behind it and, of course, its goals.

Up to the time of Bambada's armed protest against taxation without representation in 1906 war was the African people's a c c e p t e d method of ensuring respect for their wishes.

About the beginning of this century there returned to South Africa quite a number of brilliant African young men who had had their training either in America or in England. They were professional men —mostly lawyers, a few clericals and, of course, medical doctors. One readily recalls to mind the names of the late Drs. John L Dube, Walter Rubusana, Pixley ka I. Seme. the late Mr. Mangena and Mr. Montsioa. From their names it will be seen that they were drawn from the three major African groups. In England and America they had observed how the ruled ensured respect for their wishes by organising themselves and making their influence felt through the ballot box. They asked their own peoples to forget the spear and the club and turn to organised strength.

One of the most far-sighted of them, Dr. P. ka I. Seme, who died a short while ago, summoned the chiefs and the leaders of the African people to Bloemfontein where he persuaded them to sink their differences and merge themselves into one national group which would be neither Zulu nor Xhosa nor Suto but just plain African. It would be strong enough to force the Whiteman to deal with it on terms of equality. The representatives of the various groups liked his idea and the African National Congress came into being in 1912.

The advent of the Congress coincided with a change in the tactics of the African people. For the next forty years the organisation's standard methods used in its leadership of the African people included sending deputations; submitting petitions; making personal representations and, of course, passing an endless stream of resolutions. The Cape Vote was lost while a bevy of delegates waited on Prime Minister Hertzog!

Towards the end of World War II a new force—the Congress Youth League—rose within the ranks of Congress itself and insisted on a change of policy and tactics. Complete equality between black and white was demanded—in a militant way. The League spoke of boycotts, the use of the strike as a political weapon and non-collaboration with the institutions of oppression. That led to the rejection of Dr. Xuma's leadership; the election of Dr. Moroka; the historic strike of June 26, 1950 and the subsequent collapse of the Natives Representative Council. It might be noted in passing that the Communists had organised their own strike in May, 1950 in efforts to prejudice the Congress demonstration beforehand.

The experience of June 26 revealed certain weaknesses in the use of the boycott at that stage. The leaders of Congress felt that what their people needed was to be put through a process of political training through action. There were other difficulties and all these combined to bring about modifications in the boycott policy.

The militancy of the Moroka regime, on the other hand, had made a deep impression on the other non-European groups—for June 26 had demonstrated that Dr. Moroka had a substantial portion of the African people behind him. This, in turn, paved the way for the alliance between the Africans and the Indians—and out of this came the campaign to defy unjust laws

From the foregoing it will be seen that the adoption of a new method of struggle was a development born out of the experiences of Congress in actual struggle. The choice of passive resistance as the weapon was very largely influenced by its successful employment in India. If anything, it was at best an African t r i b u t e to the late Mahatma Gandhi, who had done so much to perfect it as an instrument of struggle I, for one, find it hard to grasp how the communists, who have never concealed their contempt for Gandhi's methods, could seize on such a vital moment in South African history to perpetuate the memory and philosophy of a man who was not their friend. But let us assume they could be cunning enough to do that.

We now come to the people behind the resistance campaign—the African National Congress and its offshoot—the Youth League. The Congress is a movement largely of top-notch professionals, farmers and businessmen; men whom communism, as in most parts of the world, should not normally attract. The dominant force inside Congress to-day remains the Youth League—and this wing of Congress is specifically anti-communist in outlook and has openly played no small part in weakening the communist foothold in Congress. This is an achievement on the part of the African people which does not always get the credit it deserves—particularly when it is remembered that the Malan Government would like to see communism stronger among the Africans so that it could be in the position to tell the world that its hard laws are necessary to stem the communist tide. A good indication of the League's success is the fact that in every province where the League is strong to day the communists are weak and vice versa; need one say more?

Right wing trade unionists have also made Congress their political home. But there is a fourth group too; a solid core of former members of the now defunct Communist Party. These are confined to the Transvaal.

A legitimate question to ask is: Granted that the League is the strongest single force in Congress to-day does the danger not exist that as the campaign gains momentum underground communism might use it for its own purposes? An honest answer to this is: As long as the Malanites are in power and overwork themselves to give the African to understand that he has no place in democracy, the danger will be there. Any situation involving colour in this country is grist to the communist mill. It is a situation which neither the African Congress nor the Indian Congress has created. Any movement which agitates for reform has—as the C o n g r e s s League has courageously done—to face the danger of communist infiltration and, as the Congress has done, fight it. In Natal, the Cape and the Free State the Congress has shown a vigorous capacity to resist and foil such moves engineered by underground communism.

In the Transvaal underground communism has been making headway because the anti-communists there split their forces while others sat back and did not work hard enough to strengthen African Nationalism. To me this is a singularly ineffectual way to fight underground communism—to say you are going to abandon the struggle just because the leftists have infiltrated into your organisation and leave them to run your own organisation on their own terms in the direction of their choice.

Most African Congressmen take up a sensibly realistic attitude in this matter; the same attitude was taken up by Churchill and Roosevelt during the war. The Africans realise that the greatest threat to peace in Africa and to the survival of the dark-skinned races in South Africa today is apartheid and not communism. As a result they bend their energies towards the destruction of apartheid while remaining on the alert to make sure that the struggle is not diverted into channels dictated by Moscow.

The last thing to look for in a political movement is its declared goals, in addition to its origins and the forces which give it impetus. The resistance campaign aims at forcing the rulers to come to terms with the non-Europeans on the basis of equality and justice for all, regardless of colour. It is not out to overthrow the present economic order. But underground communism will remain a positive danger if the anti-communists sit back instead of joining those who think as they do in the fight. To sit back or to be neutral is to give strength to the communist or Malanite elbow. If the world allows itself to be fooled into thinking that the Malanites are democrats just because they mouth ugly things against communism, democracy will be severely crippled.

In short, then, he who would not raise his finger against Nazi Germany during the last war just because Roosevelt and Churchill worked hand in hand with Stalin will sit back and charge that the campaign is communistic!

SHAVING COSTS LESS WITH
MINORA BLADES
4 Blades For 6d.

SANE ADVICE TO NATIONALISTS

"THE Rand Daily Mail' in its issue of August 6 has the following leading article under the caption "Looking For A Scapegoat":

The time-worn Nationalist technique of using the English Press as a scapegoat is now being employed to divert attention from the underlying causes of the non-European protest movement.

Speaking at Naboomspruit during the week-end, Senator H. F. Verwoerd blamed the opposition Press for the present attitude of the Natives. This Press, he complained, took a delight "in drawing attention to difficulties the Government has encountered with Natives who ignore the laws of the land." While at Ventersburg Mr. C. R Swart expressed disappointment "that there were people and newspapers who encouraged the resistance campaign."

Let us say at once that the charge against the English daily Press is both grotesque and untrue. The opposition Press is as fully conscious as Senator Verwoerd and Mr. Swart of the delicate situation arising from the present strained relations beween sections of the Native people and the Government and has observed the greatest objectivity and restraint. This it will continue to do whatever happens.

But all sections of the Press have a duty to their readers to record events dispassionately and on their news merit. They have a duty to the non-European people as well as to the Europeans to see that justice is done, and from this course the opposition Press will not be deterred by the "smear" tactics of Senator Verwoerd and Mr. Swart.

The "Rand Daily Mail" has urged that the Government should make a statesmanlike gesture and should seek to ease the present tension through discussion and conciliation rather than the bludgeon. But Senator Verwoerd and Mr. Swart, who are the Cabinet Ministers most concerned, appear utterly incapable of taking so wise a step.

The only remedy that Mr. Swart can think of is to be tough, and if he cannot be tough enough as the law stands at present, he will introduce more rigorous laws. If Mr. Swart had read history he would know that such a policy has repeatedly been tried in the past and has never yet succeeded.

Of course, the underlying causes of the passive resistance movement have nothing whatever to do with the opposition Press. The movement is the outcome of long-standing discontent due partly to traditional policies and partly to economic causes.

But where a wise government would hold this discontent in check by common sense, conciliatory means, the present government has done everything possible to inflame non-European opinion.

Perhaps Senator Verwoerd and Mr. Swart haven't seen the apartheid notices in public places

Perhaps they haven't heard of a whole string of repressive Bills introduced since they assumed office in 1948—perhaps they haven't even read some of their own speeches, as faithfully recorded in Hansard.

The best advice we can offer them is to examine the record of four years of Nationalism before they start hurling insults at the English Press.

Sports Notes

By "RAJAH"

ACES WIN SENIOR 'A' LEAGUE CUP FINAL

Aces had a narrow 5—4 win over Warwickshire after playing two extra halves in the Senior "A" League Cup Final before a poor crowd at Curries Fountain on Saturday.

Young Stella beat Young Aces 2—1 in the Senior 'B' League Final and Sastri College beat Puntans Hill 3—2 to become the Junior League Champions. In the Junior 'B' scobells Cup—Final Queens beat Blue Bells 4—1 and Beacons had an easy 5—2 win over Jacobs United, in the 'C' Division. In the Juvenile 'A' Raman Bros. Cup — Final Sastri College beat Stella 2—1 while Shamrocks won easily against Puntans Hill scoring 3—0.

The Aces — Warwickshire clash provided some brilliant soccer and both sides were evenly balanced, from the score itself one can imagine the excitement and extra hal had to be played for outright victory. James Oliver, the Aces forward was in his best form and was well merited to score the first hat-trick of the season which certainly won the match for Aces. James is rapidly regaining his old Natal form and the selectors will be wise to watch him now.

In the District Final for the B. M. Singh's Trophy South Coast inflicted a very bad defeat over Durban 5—3 in a senior game while the Durban Junior side also lost badly 5—0. Peter Abrahams of South Coast was the real menace to Durban and he netted three goals. Lightie the Durban Forward was responsible for two goals and Mohammed Khan one.

Stella of Northern Districts and Stella of Durban will contest the Senior — Natal Cup Semi-Final on Saturday at Curries Fountain. Young Stella 'B' will meet Shamrocks 'C' in the Senior — League Divisional Final and Canyon City — Beecon match will be contested for the Junior — Scobells Cup Divisional Final.

The Natal Inter Race match between the Africans and Coloured on Sunday should attract a large crowd and the winners will meet the Indians on Sunday 7th September, Both the Coloureds and Africans have put in a strong side.

Week-End Golf

The 18 holes Medal Competition was won by P. Somasundram with a score of 80-14-66 nett and C. Devraj registered a score of 85-18-67 net to fill in second place. D. Kalideen and Y. M. Pather tied for third place with a score of 72.

A Bogey competition over 18 holes will be held on Sunday, August 17, commencing at 8 a.m.

SOCCER

'Currie's Fountain.

Saturday, 16th Aug. 1952.

Natal Cup Semi-Final

Stella (Northern District) vs. Stella (Durban)
(Main) 3-15 p m

League Divisional Final

Young Stella ('B' Div) vs. Shamrocks ('C' Div.)
(Main) 2 0 p.m.

Thajmoons Cup

Young Aces vs Beacon
(No 1) 2-0 p.m.

Junior—Scobells Cup

(Divisional Final)
Canyon City ('B' Div) vs. Beacon (C' Div.)
(No. 3) 2-0 p.m.

Juvenile League Cup Final

Stella ('A' Div.) vs. Shamrocks ('B' Div)
(No. 4) 2 0 p.m.

In the event of a Draw Extra Half or Halves Must be played as directed by the Secretary of the Association

Natal Inter-Race Soccer Board

Currie's Fountain, Durban

Sunday, August 17

Natal African XI
(Representing N.A.F.A.)
vs.
Natal Coloured XI
(Representing N.C.F.A.)
at 3-15 p.m.

Curtain Raisers 2 p.m.
Juveniles under 18
Natal Indian XI
vs.
Natal Coloured XI

"Distin's 1952 Price list of selected Flower, Vegetable, Grass and Root seeds as well as Horticultural sundries and Insecticides gladly posted free of charge. Write to: Distins Seeds (Pty) Ltd., Box 2360, Johannesburg."

P.O. Box 96. Phone 24471.

To Furnish Your Home Economically

See

LALA BABHAI & CO. (PTY.) LTD.

107 Prince Edward Street, DURBAN.

Stockists of:—

NEW & RECONDITIONED FURNITURE & HOUSEHOLD EFFECTS. RADIOS & RADIOGRAMS, MUSICAL INSTRUMENTS, SEWING MACHINES & OFFICE FURNITURE Etc.

Exporters and Commission Agents for Natal Fruit and Vegetables. We specialize in green ginger and Indian Vegetables. Wholesale only. Write for particulars Box 96, Durban.

ORIGINAL CORRESPONDENCE.

SOUTH AFRICAN CHURCHES

THE EDITOR INDIAN OPINION

SIR,—I have read with interest the article by Dr. Homer Jack in . August 1 issue of 'Indian Opinion'. As a missionary who has been working in South Africa for several years, and also as an American who is well acquainted with the racial attitudes of the churches in Dr. Jack's home country, I was anxious to learn what public pronouncements he would make concerning the racial attitudes of the South African churches —after having spent a brief two days in Natal.

I feel that as a representative Christian he is misrepresenting the South Africans of his faith by making, before an audience composed of many non-Christians, such a serious charge as, "in 1952 Christ and high religion (whatever that may be) are still barred from the altar of most South African churches, except perhaps the Catholics," and then substantiating that charge by only one incident—that of the barring of Mahatma Gandhi from a South African church way back in 1913.

While this was an incident which should be deplored by all right thinking people, happening as it did 40 years ago, it can hardly be cited as indicative of the racial attitudes of the South African church of today.

Upon what evidence, then, does Dr. Jack base his accusations? Did he spend his Sunday in Natal—the day previous to the delivering of his address—in visiting any of the Durban churches to learn at first hand just what their racial attitudes are, and to see for himself whether or not non-Europeans are barred from their doors? Did he talk with any of the Churchmen in Natal? Are the views expressed in the article those which he received in conversations with church people and missionaries? Or do they represent some pre-conceived notion?

While it is true that the South African churches are not as liberal as they should be on the colour question, and that they do not follow the teachings of their great Leader all the way—yet after spending nine years in the Deep South of the United States, I can truthfully say that the English speaking churches of South Africa are more ready to welcome non-Europeans to their services, more willing to grant the use of church buildings for inter-racial meetings, and more in the habit of admitting non-Europeans as delegates to the same church conferences than are the churches of the Deep South. In fact, when it is taken into consideration that the South African churches are working in a country where the government favours a policy of apartheid, whereas the churches in America are working in a land where the constitution grants equal rights to all, and further that the integration of all groups in South Africa is made difficult by the multiplicity of languages which sometimes proves an obstacle to united worship, whereas in America there is only one language, I believe that the racial attitudes and practices of the English speaking South African churches, compare favourably with those of the Churches in America as a whole.

I refer to the "English speaking churches" not as a slur on the Afrikaans churches, but because it is of the former group that I have the most intimate knowledge and accurate information.

As to another charge made by Dr. Jack—that of "I note a Christian Church that is unconcerned about the basic problems of colour," I would refer the readers of 'Indian Opinion' to the front page of the same issue of that paper to an article entitled "The Christian Council Speaks Out," which praises a recent publication by that body on the subject of apartheid. Certainly no one who has read the pronouncements of the Christian Council as well as the forthright statements of some individual Churchmen can accuse the church of "unconcern about the problem of colour."

It is not the purpose of this letter to "whitewash" the churches of South Africa; neither is it the purpose to detract from the accomplishments of the American Churches for much progress has been made in that country in recent years although inter-racial churches are still headline news.

There is still much to be done in the field of Christian race relations in South Africa. There are all too few clergymen who speak courageously on the subject. But it ill-becomes a Christian clergyman to try to give the impression that "churches are unconcerned about the problems of colour" and that "Christ is barred from the altar," to a group composed of many non Christians.

I would suggest that any of the readers who are skeptical as to the truth of my statements concerning the church, become better acquainted with right thinking church people, attend some churches, and then judge the case on its merits.

Yours etc,
VIRGINIA NICHOLS

Inanda Seminary
P/B Phoenix,
Natal.

Cuticura

ANTISEPTIC
OINTMENT
You will find this world-famous antiseptic Ointment invaluable for cuts, pimples, heat rash, chafing and other irritations of the skin and scalp. It also allays inflammation and brings speedy relief and comfort to sore, tired feet
552 *Comforts aching FEET!*

Phone Day 24169 — Phone Night 833549
L. RAJKOOMAR (PTY.) LTD.
14, CROSS STREET, DURBAN.
Funeral Directors and Manufacturers of all classes of Coffins and Wreaths
Contractors to the INTERNATIONAL FUNERAL COMPANY, LIMITED.
Reg. Office: 14 CROSS STREET, DURBAN
Country Orders for Coffins and Wreaths, accepted by phone and despatched by rail at the shortest notice.

SHINGADIA STORES
(Prop: Premier Silk Bazaar Ltd.)
Direct Importers
Drapery, Outfitting, Fancy Goods, Oriental Curios Etc. Etc.
P.O. Box 111. UMTALI, S. Rhodesia.
Telegrams: "Premsilk" Phone: 2523.

PREMIER WHOLESALERS
(Members of the Mashonaland Wholesalers Association)
Everything for the African Trade, Prints, Khaki, Calicos, Blankets, Shoes & Fancy Goods.
P.O. Box 319. Phone: 2523/Extn 1.
UMTALI, S. Rhodesia

RHOD-INDIA LIMITED.
Exporters, Importers & Manufacturers Representatives
Piece Goods, Hosiery, Jute Goods.
Enquiries Solicited. Prompt Attention.
"Aryan Mahal" 6th Floor,
Plot 43, "C" Road,
Churchgate Reclamation,
Cables "Indorhod." BOMBAY, INDIA.

ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે
સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

પુસ્તક ૫૦ મું—અંક ૩૨ શુક્રવાર તા. ૧૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૫૨. છુટક નકલ પેની.૬

"ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન"

શુક્રવાર તા. ૧૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૫૨.

ડૉ. જેકે ઉત્પન્ન કરેલો રોષ

દક્ષીણુ આફ્રીકામાં જાતી જાતી વચ્ચેના બગડતા જતા સંબંધ વિષે ડૉ. હોમર જેકે ટુંક સમયપર કરેલી ટીકા અને રાજ્યકર્તાઓ સવેળા જાગૃત થઇ પોતાની નીતી સુધારશે નહિ તો દક્ષિણુ આફ્રીકાના ભવિષ્ય વિષે તેમણે કરેલી આગાહી અને ખ્રીસ્તી ચર્ચોની શીથીલતાની/તેમણે કરેલી ટીકાથી કેટલાંક સ્થળોમાં રોષ ઉત્પન્ન થવા પામ્યો છે. સત્ય હમેશાં કડુ હોય છે અને તેનું તાત્કાલિક પરિણામ રોષ ઉત્પન્ન કરનારૂં નીવડે છે. આથી જેઓને રોષ ઉત્પન્ન થયો છે તેઓનો અમે દોષ જોતા નથી. ડૉ. જેકની ટીકાઓપર ઓગસ્ટ તા. ૮મીનું 'કેપ ટાઇમ્સ' એક અગ્રલેખમાં લખે છે કે: "જે સવાલ દક્ષિણુ આફ્રીકાને દસગણા વર્ષોથી હંફાવી રહ્યો છે તે સવાલને વિષે ડૉ. જેકે પાંચ અઠવાડીયાંનો અભ્યાસ કરી ક્રમવાર નિર્ણયો ઘડી કાઢી પોતાનો ચુકાદો પણુ આપી દીધો છે." વધુમાં તે લખે છે: "અમે કહેતા નથી કે ડૉ. જેક ખોટા છે. સંભવ છે કે જે વિશાળ અને ગુંચવણુ ભરેલા નેટીવ સવાલને વિષે દક્ષિણુ આફ્રીકાવાસીથી તેના પડથી વધારે ઉંડે પહોંચી નહિ શકાયું હોય તેનાં ડૉ. જેક પોતાની નિરીક્ષક બુદ્ધિયી ઘણી ઝડપથી મુળે પહોંચી જઈ શકયા હોય. તેમ છતાં એ સવાલ જો એટલો બધો સહેલોજ હોય કે બીજા કોઇથી આજપર્યંત સમજી શકાયો નથી તેને ડૉ. જેક પાંચજ અઠવાડીયાંની ટુંક મુદતમાં પારખી ગયા એ જરા વિચિત્ર તો ગણુાયજ."

ડૉ. જેક ખરા હોય યા ખોટા એ જુદી બાબત છે. પરંતુ એમ કહેવું કે કોઇથી બીજાઓના કરતાં ઝડપથી સત્ય પારખી નહિ શકાય એ વાજબી નથી. હીંદમાં બ્રીટીશ સરકારની નીતી વિષેની પોતાની ભૂલ ખુદ બ્રીટીશ સરકારને માલુમ પડી તેની ઘણી મુદત પહેલાં હીંદની બહાર તટસ્થ નીરીક્ષકોને ખબર પડી ગઈ હતી કે એ નીતી ખોટી હતી અને તેના સંબંધમાં તેઓએ આગાહીઓ પણુ કરી હતી. એજ વસ્તુ આજે દક્ષિણુ આફ્રીકાને વિષે છે. દક્ષિણુ આફ્રીકાને વિષે દુઃખ એ છે કે તે જાતે પોતાની ભુલ સુધારશે નાહે અને તે સાથે તેનામાં ગર્વ એટલો છે કે બીજા કોઇ ગમે તેવા મીત્ર ભાવે પણુ તેને સલાહ આપે તે સ્વિકારશે નહિ. ડૉ. જેકે દક્ષિણુ આફ્રીકાના ભવિષ્ય વિષે પોતાનો મત બાંધેલો છે કે જે કરવાનો તેમને સંપુર્ણુ હક છે. એ મત કંઇ તેમણે દક્ષિણુ આફ્રીકાપર ઠોકી બેસાડેલો નથી. તેમણે કેટલીક આગાહીઓ કરેલી છે જે કરવાનો પણુ તેમને પુર્ણુ અધિકાર છે. તેનાથી રોષ ઉત્પન્ન થયો છે એ ડંખતું હૃદય સુચવે છે. કોઇ પણુ સમજુ માણુસથી ઇનકારી નહિ શકાય કે દક્ષિણુ આફ્રીકામાં શાંતી સ્થાપવી હોય તો રાજ્યકર્તાઓની હાલની નીતીમાં મહત્વનો ફેરફાર કરવો પડશે. તેમ કરવાની સારામાં સારી રીત એ છે કે કોઇ પણુ સ્થળેથી આવતી સલાહથી રોષે નહિ ભરાવું પરંતુ તેને આવકારવી અને તેનાપર ઉંડો વિચાર કરવો અને સાથે સાથે જરા અંતરખોજ પણુ કરવી.

ખ્રીસ્તી ચર્ચ ઉપર ઘણી મોટી જવાબદારી રહેલી છે. એટલું તો સ્વિકારવુંજ પડશે કે અત્યારની પરિસ્થિતિ મુજબ તે જાગૃત થએલું નથી. જો થયુ હોત તો તેણે માઇકલ સ્કોટ જેવા એકજ નહિ પરંતુ અનેક ઉત્પન્ન કર્યા હોત. અમારો અનુભવ અમને નથી કહેતો કે ખ્રીસ્તી ચર્ચ ચાળીસ વર્ષપર હતું તેના કરતાં તેની દ્રષ્ટિ આજે વધારે ઉદાર થએલી છે. એક ખરા ખ્રીસ્તી તરીકે ડૉ. જેક અમારા મત પ્રમાણે સ્થિતિનો ખરો કયાસ કાઢેલો છે. અમારો હમેશનો એવો મત છે કે ખ્રીસ્તી ચર્ચ ગોકળગાયની ગતીએ ચાલી રહ્યું છે. કોઇ કોઇ વખતે તેણે હીંમતભર્યું નિવેદન બહાર પાડેલુ છે એ વસ્તુની કદર કરવી જોઇએ. પરંતુ હાલના સંજોગોમાં એટલુંજ બસ નથી. સાધારણુ માણુસને, ખ્રીસ્તીધર્મ જે રીતે આજે પાળવામાં આવી રહ્યો છે એ રીતે એ ધર્મપરથી વિશ્વાસ ઉઠી જવા લાગ્યો છે એ વસ્તુ ઇન્કારી નહિ શકાય. મહત્વનો સવાલ એક યા વધુ બીનગોરાને ચર્ચમાં દાખલ થવા દેવામાં આવ્યા છે કે નહિ એ નથી. મહત્વનો સવાલ એ છે કે જાતીભેદના સવાલપર તેની પોતાની વલણુ શું છે અને તેનો સંતોષકારક ઉકેલ લાવવામાં તેણે વ્યવહારૂ રીતે શું કરેલું છે કે શું કરવાનું છે. માનવજાતીને બચાવવા ઇશુખ્રીસ્તે પોતાનો જાન કુરબાન કર્યો. શું આપણે તેના દસમાં ભાગ જેટલું પણુ કરવાનો પ્રયત્ન કરવો નહિ જોઇએ? શું આપણે તેમ કરીએ છીએ? પ્રત્યેક ખરા ખ્રીસ્તીએ પોતાની જાતને આ પ્રશ્ન પુછવો જોઇએ.

પંદરમી ઓગસ્ટ

પંદરમી ઓગસ્ટ એ હીંદને માટે અને તેથી દુનીયામાં વસતા સઘળા હીંદીઓને માટે મહાન દિવસ છે. એ દિવસે હીંદ પોતાની ગુલામીની બેડીઓ ફેંકી દઇ આઝાદ થયું. આજે તે આઝાદીના છઠ્ઠાં વર્ષમાં પ્રવેશ કરી રહ્યું છે. જે દરમીયાન તે એવા ભયંકર વખતોમાંથી પસાર થયું છે કે બીજો કોઇ દેશ એ સ્થિતિમાં કયારનો ભાંગી પડેલો હોત. પરંતુ ઇશ્વરની કૃપાથી હીંદ મોટામાં મોટી મુશ્કેલીઓમાંથી સહીસલામત પસાર થઇ શક્યુ અને આજે તને કંઇક શ્વાસ લેવાનો વખત મળ્યો છે. આ વર્ષો દરમીયાન તેણે સઘળી દિશાઓમાં મહાન પ્રગતી કરેલી છે અને આજે હીંદ આગે કુચ કરી રહ્યું છે. માત્ર એશીયામાંજ નહિ પરંતુ સમસ્ત દુનીયામાં તેની શાખ વધી છે. કેમકે કોઇના ઉત્પન્ન કરેલા ઝઘડાઓમાં સંડોવાવાની તેણે સાફ ના પાડી છે અને શાંતીના કાર્યમાંજ પોતાનો ફાળો આપ્યો છે. તેનો યશ એકજ વ્યક્તિને ઘટે છે અને તે છે વડા પ્રધાન શ્રી નેહરૂ. મહાત્મા ગાંધીજી જેમણે અહીંસા દ્વારા શાંતીની લડત લડતા પોતાનો જાન કુરબાન કર્યો તેમના આત્માની દોરવણીથી શ્રી. નેહરૂ પોતાના સમક્ષ ચાળીસ કરોડની પ્રજાનુ ભાવિ ઘડવાનુ રહેલું મહાન કાર્ય સફળતાથી બજાવી શકે એવા ઇશ્વરના તેમને આશિર્વાદ મળો એવી સઘળા હીંદીઓ આજે પ્રાર્થના કરશે. તે સાથે દક્ષિણુ આફ્રીકામાં આપણી લડતમાં પણુ મહાત્મા ગાંધીજીના આત્માની દોરવણી અને પ્રોત્સાહન માટે આપણે પ્રાર્થના કરીએ.

નોંધ

એપાર્ટહેડની નીતીપર નાટાલના ગોરા વિદ્યાર્થીઓ

મેરીટ્ઝબર્ગ ખાતે નાટાલ યુનીવર્સીટની સ્ટુડન્ટસ રેપ્રેઝેન્ટેટીવ કાઉન્સીલે દક્ષિણુ આફ્રીકાની યુનીવર્સીટીઓમાં ગોરા અને બીન-ગોરાઓ વચ્ચે સેગ્રેગેશનની કોઇ પણુ જાતની નીતીનો સખ્ત વીરોધ કર્યો છે. કાઉન્સીલના પ્રમુખ મી. જોન વુડલીએ ગયે અઠવાડીયે આ ખબર અખબારને આપ્યા હતા. "આફ્રીકાન્સ સ્ટુડન્ટ બોન્ડ" નામની આફ્રીકાનર વિદ્યાર્થીઓની સંસ્થાએ બ્લોમફન્ટીનમાં મળેલી પોતાની વાર્ષીક કોંગ્રેસમાં, કેટલીક યુનીવર્સીટીઓ જ્યાં ગોરા અને બીન-ગોરા વર્ગોમાં તેમજ બહાર અરસપરસ મળે છે તેમાં સંપુર્ણ સેગ્રેગેશન દાખલ કરવાને સરકારને અપીલ કરી હતી. મી. વુડલી તેનો જવાબ આપી રહ્યા હતા. તેમણે કહ્યું: સેગ્રેગેશન યુનીવર્સીટીના શિક્ષણુની ખરી ભાવનાને બંધબેસતું નથી. હું માનું છું કે યુનીવર્સીટી સૌથી વિશેષ બુદ્ધિશાળી અને પ્રજાના ભાવિ ઉપયોગી શખ્સોને વિકસવાની અને પોતાનું વ્યક્તિત્વ વધારવાની કેળવણી આપે છે. એ કરવાની સારામાં સારી રીત શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે અને વિદ્યાર્થી વિદ્યાર્થી વચ્ચે વીચારોની આપલે કરવી એ છે. આપણે જો તેઓને ઇલાયદા કરી દઇએ તો એ વસ્તુ બની નહિ શકે. વળી હું માનું છું કે ગોરા અને બીન-ગોરા વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે વિચારોની આપલેથી આ દેશના ગોરા અને રંગવર્ણીઓ વચ્ચે વધારે સારી સમજુતી લાવવામાં સુંદર ફાળો આપેલો ગણાય. મી. વુડલીએ વ્યવહારૂ દ્રષ્ટિએ પણુ સેગ્રેગેશનની નીતીનો વીરોધ કર્યો. તેમણે કહ્યું સેગ્રેગેશનના યુનીવર્સીટીની કેળવણીનો ખર્ચ અનિવાર્ય રીતે બેવડો થઇ જાય અને એ. જ દક્ષિણુ

આફ્રીકાની લગભગ સઘળી યુનીવર્સીટીઓની નાણાકીય સ્થિતિ ઘણી જ ગંભીર છે.

ગોરી સત્તા તેના છેલ્લા દાયકામાં

ડૉ. હોમર જેક, જેઓ થોડા વખત પર આફ્રીકાની મુસાફરી કરતા ડરબન આવ્યા હતા અને અત્રેથી કેપટાઉન ગયા હતા, તેઓ કેપટાઉનથી અમેરીકા જવા રવાના થયા છે. કેપટાઉનમાં તેમણે 'કેપ ટાઇમ્સ'ને મુલાકાતમાં જણાવ્યું હતું કે, હું ધારૂં છું કે દસ વર્ષમાં એપાર્ટહેડનો અંત આવશે અને બીન ગોરાઓ મતાધિકાર ભોગવતા હશે એટલું જ નહિ પરંતુ જવાબદાર રાજકીય હોદ્દાઓ ધરાવતા હશે. આ દીસાના માર્ગ થશે કે કેમ એ હું કળી નથી શકતો. તેનો આધાર ઘણું કરી ગોરા નેતાઓની દુરંદેશીપર રહેશે. પરંતુ હું એટલું ભવિષ્ય ભાખી શકું છું કે એક દીવસ એવો આવશે જ્યારે ગોરાઓ માઇકલ સ્કોટ અને તેમના જેવા બીજા ગોરાઓ, જેઓ બીન-ગોરાઓ સાથે એક થઇ ગયા છે અને જેઓએ કાળાનો રાષ્ટ્રવાદ જે ગોરાના રાષ્ટ્રવાદના જેટલો જ જુલમી થઇ શકે છે, તેને અટકાવવામાં મદદ કરેલી છે, તેઓની હસ્તીને માટે ઇશ્વરનો પાડ માનશે.

એક નીરીક્ષક તરીકે હું જોઇ રહ્યો છું કે આ કરૂણ ઘટનામાં જેઓ સામેલ છે, તેઓ ધીમે ધીમે વિનાશને પંથે જઇ રહ્યા છે અને ધારે તો થંભી જઇ શકે છે. પરંતુ પોતાનો માર્ગ બદલી શકતા નથી. જે નીતી દક્ષિણ આફ્રીકાની બહાર ઘણે દુર સુધી વર્તી રહી છે તેને માટે ડૉ. મલાન અને નેશનલીસ્ટ પાર્ટીને હોળીનું નાળીયેર બનાવવા નહિ જોઇએ. તેઓ એકલા જ દોષને પાત્ર નથી. તેઓની એપાર્ટહેડની નીતી અને યુનાઇટેડ પાર્ટીની વર્ણભેદની નીતી વચ્ચે હું કશો મહત્વનો ફેર જોતો નથી. નોર્ધન રોડેસીયામાં સીધા બ્રીટીશ અમલ હેઠળ કેટલો જાતીભેદ વર્તી રહ્યો છે એ જોઇ મને આઘાત થયો હતો.

પરંતુ આ નીતીઓ છતાં અહીં હું આર્થીક રચના જોઇ રહ્યો છું કે જે એપાર્ટહેડની નીતી જેટલી બીન-ગોરાઓને ઘલાયદી પાડી રહી છે તેના કરતાં વધારે વેગે તેઓને સમાજમાં ભેળવી રહી છે.

ડૉ. જેકે કહ્યું કે બીન-ગોરાની સવિનય ભંગની લડત આશા આપનારી છે. મને ખેદ માત્ર એટલો જ થાય છે કે આ દેશના ખ્રીસ્તીઓ તેઓને મદદ નથી આપતા અને તેઓની ગફલતને લીધે ગોરા સામ્યવાદીઓ તેની દોરવણી કરી રહ્યા છે.

હું માનું છું કે આ સવિનય ભંગ એ એક જ બીન-ગોરાઓની પાસે બાજી છે. અને હું જોઇ શકયો છું ત્યાં સુધી હજુ સુધી તો તે કાબેલ નેતાઓ દ્વારા ઘણા જ સંયમપુર્વક વાપરવામાં આવી રહ્યું છે.

ડૉ. જેકે કહ્યું કે બીન-ગોરાઓની વાજબી અભિલાષાઓમાં તેઓને સાથ આપવાની ચર્ચોની હીંમતના અભાવથી મને દુઃખ થયું છે.

કરૂણાજનક તો એ છે કે સંસ્કારી આફ્રીકનો, હિંદીઓ અને કલર્ડો, જેવા ઓને મારી મુલાકાત દરમીયાન હું મળી શકયો છું તેવા કેટલા ઓછાના દક્ષિણ આફ્રીકાના ગોરાઓ સમાગમમાં આવ્યા છે. અને એ બન્ને વચ્ચે સહેજ પણ મીલાપ થવાના સાધનોને સમાજે કેવા રોકી દીધેલા છે.

ડૉ. જેકે કહ્યું કે યુનાઇટેડ સ્ટેટસમાં જાતી જાતી વચ્ચેનો સંબંધ સો યે સો ટકા સારો તો નથી જ છતાં અમેરીકા હબશીઓ અને અન્ય જાતીઓ પ્રત્યેનો વર્ણભેદ ઝડપથી નાબુદ કરી રહ્યું છે

આપા સાહેબ પંત જોહાનીસબર્ગમાં

ઇસ્ટ, વેસ્ટ અને સેન્ટ્રલ આફ્રીકા ખાતેના હીંદના કમીશનર શ્રી. આપા સાહેબ પંત વેસ્ટ આફ્રીકાની મુસાફરી પુરી કરી ગુરૂવાર તા. ૭મીના પાછા નયરોબી જઇ પહોંચ્યા છે. રસ્તે તેઓનું પ્લેન જોહાનીસબર્ગ ઉતરતું હોવાથી થોડા કલાક તેઓને જોહાનીસબર્ગમાં ગાળવાના હતા. તેઓનું પ્લેન ગુરૂવારની સવારના ૨ વાગે પાલ્મીટ ફ્રન્ટીન આવ્યું. તેમને લેવાને હીંદના હાઇ કમીશનરના એસીસ્ટન્ટ સેક્રેટરી મી. મલહોત્રા અને મણીલાલ ગાંધી, જેઓ ખાસ એટલા જ માટે જોહાનીસબર્ગ ગયા હતા, તેઓ ગયા હતા. શ્રી. આપા સાહેબ સાથે તેમના પત્નિ ડૉ. નલીની પંત પણ હતાં. યુનીયનના હીંદીઓને તેઓનો સતકાર કરવાનો લાભ આપવા એક બે દિવસ રોકાઇ જવાનો તેઓને ઘણો આગ્રહ કરવામાં આવ્યો પરંતુ જરૂરતે તેઓને નયરોબીમાં અગત્યનું કામ હોવાથી તેઓથી રોકાઇ નહિ શકાયું. પાલ્મીટ ફ્રન્ટીનથી તેઓને મી. મલહોત્રાના મુકામે લઇ જવામાં આવ્યા જ્યાં કોંગ્રેસના નેતાઓ સાથે તેમણે અહિની પરિસ્થિતિની ચર્ચા કરી. વેસ્ટ આફ્રીકાની તેમની મુસાફરીનું શ્રી. આપા સાહેબે ઘણું સુંદર વર્ણન આપ્યું અને ત્યાંના બીન ગોરાઓ સુશિક્ષિત અને ઉત્સાહી હોવાનું જણાવ્યું. બીજે દીવસે સવારે નવ વાગે તેઓ નયરોબી જવા ઉડી ગયાં.

રંગવર્ણના સવાલપર પ્રધાનોની ઉકિત

ખેતી ખાતાંના પ્રધાન મી. એસ. પી. લીરૂએ ગયે અઠવાડીયે મેરીટઝબર્ગની નજદીક ડોલ્ટનમાં ભાષણ કરતાં કહ્યું કે દક્ષિણ આફ્રીકાને પોતાના રંગવર્ણી સવાલનો ઉકેલ લાવવાને ત્રણ રસ્તા છે.—વિધ્વંશ કરવો, સમાજમાં ભેળવી દેવા અથવા સેગ્રેગેશન. અને સેગ્રેગેશન એજ એક જવાબ છે. તેમણે કહ્યું અમેરીકા અને ઓસ્ટ્રેલીયાની મુલાકાત દરમીયાન સઘળા મતના લોકો સાથે તેમણે એપાર્ટહેડની ચર્ચા કરી હતી. તેમને લાગ્યું છે કે બન્ને દેશોમાં લોકમત નેશનલીસ્ટોના પક્ષમાં છે. હીંદી સવાલ વિષે તેમણે કહ્યું કે સરકારની લાંબા ગાળાની નીતી હીંદીઓને દક્ષિણ આફ્રીકામાંથી પોતાને વતન પાછા મોકલી દેવાની છે. નેશનલીસ્ટો હીંદીઓને દક્ષિણ આફ્રીકાના વતની તરીકે લેખતાજ નથી.

મી. એરીક લો શું બોલ્યા હતા

ટુંક મુદત ઉપર મેરીયેનયલ (સા. વે. આફ્રીકા)માં ઇકોનોમીક એફેર્સના પ્રધાન મી એરીક લો બોલ્યા હતા તેનો અખબારોમાં ખોટો હેવાલ પ્રસિદ્ધ થએલો હોવાનો તેમણે દાવો કર્યો છે અને પોતે શું બોલ્યા હતા તે પોતાના શબ્દોમાં સાપાને એક નિવેદનમાં આપેલું. સાપાએ મી. લો બોલેલા તેનો હેવાલ આ આપ્યો હતોઃ નેસનેબલ પાર્ટી જો આવતી ચુંટણીમાં નિષ્ફળ જશે તો દક્ષિણ આફ્રીકાના સંતાનો પોતાના પુર્વજોને ફીટકારશે કારણ તેનું પરિણામ વર્ણસંકર પ્રજા ઉત્પન્ન થનાર આવશે.

મી. લો શું બોલ્યા હતા તે વિષે મી. લોનુ નિવેદન આ છેઃ "હું બોલ્યો હતો તેનો આ તદન ખોટો હેવાલ છે. હું આ પ્રમાણે બોલ્યો હતોઃ "દક્ષિણ આફ્રીકાની ભવિષ્યની રંગવર્ણી પ્રત્યેની નીતી શું રહેશે એ આવતી સામાન્ય ચુંટણી પરથી નક્કી થશે. જો નેસનેબલ પાર્ટી ચુંટણીમાં જીતશે તો તેઓ સત્તામાં આવ્યા ત્યારથી જે ધોરણે ચાલતા આવ્યા છે તે ધોરણે ચાલ્યા કરશે.

પરંતુ જો યુનાઇટેડ ફ્રન્ટ ચુંટણી જીતશે તો યુનાઇટેડ પાર્ટીના નીતી, પાંચ છ વર્ષપર તેણે પ્રસિદ્ધ કરેલી રાજકીય પુસ્તિકામાં જણાવેલી છે તે અમલમાં મુકાશે. તે મુજબ બીન-ગોરાઓને તેઓની શક્તિ અનુસાર પોતાની જવાબદારીઓ ઉઠાવવાને રાજકીય હક્કો આપવામાં આવશે. પછી મેં કહ્યું કે આ નીતીમાં નેટીવો અને કલર્ડો વચ્ચે ભેદ પાડવામાં આવ્યો નથી, અને જો એ નીતી અમલમાં મુકાશે તો વખત જતાં દેશનો રાજકીય વહીવટ બીન-ગોરાઓના હાથમાં આવશે. તે મળ્યા પછી આર્થીક અને સામાજીક એપાર્ટહેડ નાબુદ થશે અને સોએક વર્ષમાં દક્ષિણ આફ્રીકાની સ્થિતિ સેન્ટ્રલ અમેરીકાના કેટલાક પ્રજાસત્તાકો જ્યાં મોટા ભાગની વસતી વર્ણસંકર થઇ ગઇ છે તેના જેવી થઇ જશે. પછી અંતમાં મે કહ્યું કે આપણે આજે એવી રીતે વર્તવું જોઇએ કે જેથી દક્ષિણ આફ્રીકાની ભાવિ ઓલાદોનું રક્ષણ થાય. આજે અને ભવિષ્યમાં જો આપણે એપાર્ટહેડની નીતી અમલમાં નહિ મુકીએ તો આપણા સંતાનો આપણને ફીટકારશે.

નેશનલીસ્ટોને ડાહી શીખામણ

'રેન્ડ ડેલી મેલે' ઓગસ્ટ તા. ૬ઠીના અંકમાં "હોળીના નાળીયેરની શોધમાં" એવાં મથાળાં હેઠળ નીચે પ્રમાણે અગ્રલેખ લખ્યો છેઃ

અંગ્રેજી અખબારોનો હોળીનાં નાળીયેર તરીકે ઉપયોગ કરવાની નેશનલીસ્ટોની જરીપુરાણી રીતનો હવે બીન ગોરાઓની લડતના ખરાં કારણોમાંથી ધ્યાન ચુકાવવાને ઉપયોગ થઇ રહ્યો છે.

વીકએન્ડ દરમીયાન ન્યુમરપ્રુટ ખાતે ભાષણ કરતાં સેનેટર એચ. એફ. ફરવુઅર્ડે આફ્રીકનોની હાલની વલણ માટે વિરોધ પક્ષના અખબારોપર દોષ મુકયો હતો. તેમણે કહ્યું કે, "આ અખબારો આ દેશના કાયદાઓની અવગણના કરી રહેલા આફ્રીકનો સાથે કામ લેવામાં સરકારને નડી રહેલી મુશ્કેલીઓ તરફ ધ્યાન ખેંચવામાં રાચી રહ્યાં છે." વળી ફ્રેન્ડસ્ડોર્પમાં મી સી આર. સ્વાર્ટે "આ કાયદા ભંગની લડતને ઉત્તેજન આપનારા લોકો અને અખબારો છે" તે બદલ ખેદ દર્શાવ્યો હતો.

અમારે સ્પષ્ટ કહી દેવું જોઇએ કે અંગ્રેજી દૈનિક અખબારો સામે જે આરોપ મુકવામાં આવ્યો છે તે બીલકુલ અસત્ય છે. આફ્રીકનોના અમુક વર્ગો અને સરકાર વચ્ચેની હાલની કડવાશથી ઉભી થએલી નાજુક પરિસ્થિતિથી વીરોધ પક્ષના અખબારો સેનેટર ફરવુઅર્ડ અને મી. સ્વાર્ટના જેટલા જ વાકેફ છે અને ટીકા કરવામાં ઘણો જ સંયમ જાળવેલો છે. અને ગમે તે થાય તો પણ તેમ કરવું તે ચાલુ રાખશે.

પરંતુ સઘળાં અખબારોને બનતા બનાવોની તટસ્થતાથી ખબરો આપવાની પોતાના વાચકો પ્રત્યેની ફરજ રહેલી છે. ન્યાય આપવામાં આવે એ જોવાની તેઓની બીન-ગોરાઓ તેમજ ગોરાઓ પ્રત્યેની ફરજ રહેલી છે અને સેનેટર ફરવુઅર્ડ અને મી. સ્વાર્ટની કાદવ છાંટવાની રીતથી વીરોધ પક્ષના અખબારો એ ફરજમાંથી ચુકશે નહિ.

'રેન્ડ ડેલી મેલે' અરજ કરી છે કે સરકારે મુત્સદ્દિગીરીની ચેષ્ટા કરવી

જોઇએ અને હાલની તંગ પરિસ્થિતિનો દમનથી નહિ પરંતુ ચર્ચા અને સમાધાનીથી ઉકેલ લાવવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઇએ. પરંતુ સેનેટર ફરવુઅર્ડ-અને મી. સ્વાર્ટ જેઓને સૌથી વીશેષ સંબંધ રહેલો છે, તેઓ એવું ડહાપણ ભરેલું પગલું લેવાને સર્વથા અસમર્થ જણાય છે.

મી. સ્વાર્ટથી એકજ રસ્તો જોઇ શકાયો છે અને તે સખ્તાઇનો અને હયાત કાયદા એ સખ્તાઇ માટે પુરતા ન જણાય તો વધારે સખત કાયદા લાવશે. મી. સ્વાર્ટે જો ઇતિહાસ વાંચ્યો હોય તો તેઓ જાણી શકયા હોય કે એવી નીતી ભુતકાળમાં વખતો વખત અજમાવાઇ છે પરંતુ કદી સફળ નથી થઇ

બેશક સત્યાગ્રહની લડતના અંદર ના કારણો સાથે વીરોધ પક્ષના અખબારોને કશી લેવા દેવા નથી. તેના કારણો કંઈક અંશે પરંપરાથી ચાલતી આવેલી નીતીથી ઉત્પન્ન થએલ લાંબા વખતનો અસંતોષ અને કંઇક અંશે આર્થીક છે. પરંતુ શાણી સરકાર આ અસંતોષને ડહાપણથી કાબુમાં રાખે જ્યારે હાલની સરકારે બીન-ગોરાઓની લાગણીને ઉશ્કેરવાને બનતું સઘળું કર્યું છે.

સેનેટર ફરવુઅર્ડ અને મી. સ્વાર્ટે કદાચ જાહેર સ્થળોમાં એપાર્ટહેડની નોટીસો જોઇ નહિ હોય. કદાચ ૧૯૪૮માં તેઓ સત્તામાં આવ્યા ત્યાર બાદ થએલા જુલમી કાયદાઓની પરંપરાથી તેઓ વાકેફ નહિ હોય. કદાચ તેઓએ તેઓનાં પોતાનાજ ભાષણો જે હેનસાર્ડમાં અક્ષરશઃ પ્રસિદ્ધ થયાં છે તે વાંચેલા પણ નહિ હોય.

અમે તેઓને સારામાં સારી સલાહ એજ આપી શકીએ છીએ કે અંગ્રેજી અખબારો સામે અપમાનભરેલા પ્રહારો કરે તે પહેલાં ચાર વર્ષની નેશનલીસ્ટ સરકારની કાર્કીર્દીજ તેઓ તપાસી જુએ.

સવિનય ભંગની લડત

ગયા અઠવાડીયાના શુક્રવારે પોર્ટ એલીઝાબેથના અને ન્યુ બ્રાઇટનના રેલવે સ્ટેશનોએ એપાર્ટહેડના કાયદાના ભંગ માટે ૫૯ આફ્રીકનો પકડાયા હતા.

ગ્રેહેમ્સ ટાઉનમાં

સવિનય ભંગની લડત શરૂ થઇ ત્યારબાદ ૭૬ની ત્રીજી ટુકડી ગ્રેહેમ્સ ટાઉનમાં રાતના અઢી વાગે પકડાઇ હતી જેમાં ૩૫ સ્ત્રીઓ હતી. તેઓને પાસેના કાયદાના ભંગ માટે પકડવામાં આવી હતી અને પ્રત્યેકને પા. ૨ નો દંડ અથવા એક માસની કેદની સજા થઇ હતી પુરૂષોને વગર રજાએ કસમયે ગ્રોકલેઇન્ડ એરીયામાં હોવાના ગુના માટે શી ૨-૬ નો વધુ દંડ કરવામાં આવ્યો હતો.

ગ્રેહેમ્સટાઉનમાં અઠવાડીયાની આખરી સુધીમાં પકડાએલાઓની સંખ્ય ૧૮૦ની થઇ હતી.

ફટકાની સજા

પોર્ટ એલીઝાબેથમાં ૨૧ વર્ષની અંદરના ૧૧ ને મેજીસ્ટ્રેટ મી. આર. એકસ તરફથી ચાર ચાર ફટકાની સજા કરવામાં આવી હતી.

બે નેતાઓને પા. ૮ નો દંડ અથવા ૪૦ દીવસની કેદની સજા કરવામાં આવી હતી. અને બીજાઓને પા. ૬ નો દંડ અથવા ૩૦ દીવસની સજા કરવામાં આવી હતી.

જોહાનીસબર્ગમાં

ગયા મંગળવારે જોહાનીસબર્ગમાં અગીયાર બીન-ગોરાઓને પકડવામાં આવ્યા હતા. તેઓમાંના બેને પોલીસ તેઓને શોધતી હોવાની ખબર પડતાં જાતેજ મારશલ સ્કવેર જઇ પોલીસને સ્વાધીન થયા હતા. તેઓ સપ્રેશન ઓફ કોમ્યુનીઝમ એકટની રૂએ પકડાયા છે.

બન્ને કોંગ્રેસની જોઇંટ એકશન કમીટીના મી. યુસુફ કાછલીયા અને ટ્રાંસવાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસના સેક્રેટરી મી. એન. થન્ડરે પકડાયા છે. બીજા આફ્રીકન અને હીંદી નેતાઓ પકડાયા છે તેઓ નીચે પ્રમાણે છે:-

ટ્રાંસવાલ ઇન્ડિઅન યુથ કોંગ્રેસના પ્રમુખ મી. એ. એમ. કથરાદા, એક વકીલ અને એફ્રીકન કોંગ્રેસ યુથ લીગના પ્રમુખ મી. નેલસન માનડેલા, જોઇન્ટ એકશન કમીટીના સેક્રેટરી મી. વોલટર સીસુલુ (તેઓ સાત દીવસની જેલ ભોગવી આવ્યા છે); આફ્રીકન કોંગ્રેસના પ્રાંતિક સેક્રેટરી મી. સ્ટીફન સેલો અને આફ્રીકન કોંગ્રેસની ઓરલેન્ડોની શાખાના પ્રમુખ મી. મેકડોનલ્ડ માસેકો અને ડો. યુ. મ. દાદુ (તમને છ માસની સજા થઇ ચુકી છે અને અપીલ દરમીયાન બેલપર છુટેલા છે). મી. સીસુલુ સાથે ૭ દીવસની જેલ ભોગવી ટ્રાંસવાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસના પ્રમુખ શ્રી. નાનાભાઇ સીતા થોડા વખતપર છુટી આવ્યા છે. તેમને રૂમેટીઝમનું દરદ હોવા છતાં કામ કરાવ્યું હતું પાછળથી તેમને ઇસ્પીતાલમાં રાખવામાં આવ્યા હતા.

સત્યાગ્રહીઓને પહોંચી વળવા પોલીસ પગલાં

પોર્ટ એલીઝાબેથથી સાપાનો સંદેશો જણાવે છે કે સા. આ. પોલીસ ખાતાના ચીફ કમીશનર મેજર-જનરલ જે. એ. બ્રીંક ઇસ્ટર્ન કેપમાં ફરી રહ્યા છે અને પોલીસ ખાતાના વિભાગી મુખીઓ સાથે લડતને કેમ પહોંચી વળવું તેની ચર્ચા કરી રહ્યા છે.

જનરલ બ્રીંક જણાવ્યું કે ગોરા અને બીન-ગોરા પોલીસોની ટુકડીઓ ગયા અઠવાડીયાની આખરીથી રોજ પોર્ટ એલીઝાબેથ આવી રહી છે અને આ અઠવાડીયામાં પણ આવશે.

તેમણે કહ્યું કે સત્યાગ્રહીઓ સામે પોલીસ શું પગલાં લેવા ધારે છે એ હમણા જાહેર કરવું ડહાપણ ભરેલું નહિ ગણાય.

તેમણે કહ્યું કેટલાક બીન-ગોરાઓ લડતમાં જોડાવા નોકરી છોડી રહ્યા છે અને નોકરીપર છે તેઓને તેમજ નોકરી શોધનારાઓને ધમકીઓ આપી રહ્યા છે.

પોલીસ આ પરિસ્થિતિ સામે પગલાં લેવા માંગે છે.

રૂડીપુર્ટમાં

રૂડીપુર્ટમાં ગયા મંગળવારે સાત આફ્રીકન સ્ત્રીઓ અને ૨૬ પુરૂષો જેઓએ પોતાનું શીરનામું અલેકઝાન્ડ્રા ટાઉનશીપ, જોહાનીસબર્ગ, આપ્યું હતું તેઓએ રૂડીપુર્ટની મેજીસ્ટ્રેટ કોર્ટમાં વધારાના મેજીસ્ટ્રેટ મી. એલ. નેલ સમક્ષ આગલી રાતે પરમીટ વગર લોકેશનમાં દાખલ થવાનો આરોપ કબુલ કર્યો હતો. પ્રત્યેકને બે પાઉન્ડનો દંડ અથવા ૨૦ દીવસની કેદની સજા થઇ હતી. ટ્રાંસવાલમાં લોકેશનના ધારાનો ભંગ કરી પકડાનાર આ પહેલવહેલી સ્ત્રીઓ હતી

પુરૂષોએ વગર પાસે ફરવાનો ગુનો કબુલ્યો હતો. પ્રત્યેકને પા. ૧નો દંડ અથવા ૧૦ દીવસની કેદની સજા થઇ હતી.

પોર્ટ એલીઝાબેથમાં ગોળીબાર

પોર્ટ એલીઝાબેથથી સાપાનો સંદેશો જણાવે છે કે પોર્ટ એલીઝાબેથનો નેટીવ લત્તો કોર્સ્ટનમાં પોલીસ મંગળવારે ધરપકડો કરી રહી હતી ત્યારે નગરજનોએ વચ્ચે પડવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો અને તોફાનો થયાં હતાં જેમાં ગોળીબાર થયા હતા.

વડા પોલીસ અમલદારે જણાવ્યું કે શાંતી થઇ ગઇ હતી. એક નેટીવને ગોળી લાગી હતી અને હોસ્પીટલમાં તેની સારવાર થઇ રહી છે.

આ ધરપકડો સત્યાગ્રહીઓની થઇ રહી હતી કે બીજાઓની એ સ્પષ્ટ કરવામાં નથી આવ્યું.

વિવિધ

યુવક મંડળ (પોર્ટ એલીઝાબેથ)

પોર્ટ એલીઝાબેથ યુવક મંડળની વાર્ષીક ચુંટણીની મીટીંગ તા. ૨૦-૭-૫૨ નાં ક્ષત્રિય ગુજરાતી મંડળનાં હોલમાં ઘેલાભાઇ રણછોડજીના પ્રમુખપણાં હેઠળ મળી હતી પ્રમુખના પ્રવચન પછી મંત્રીએ મંડળના કાર્યનો હેવાલ રજુ કર્યો હતો અને ખજાનચીએ આવક જાવકનો હિસાબ રજુ કર્યો હતો જે બન્ને સર્વાનુમતે પસાર થયા હતા. બાદ નીચે મુજબ નવા કાર્યવાહકોની ચુંટણી થઇ હતી:

પ્રમુખ: જગજીવનદાસ રતનજી, ઉપ-પ્રમુખ: શાન્તીલાલ ડાહ્યાભાઇ, મંત્રી: નગીનદાસ ભાણાભાઇ, સહ-મંત્રી: ઇશ્વરલાલ નરોતમભાઇ, ખજાનચી: નારણદાસ દુર્લભભાઇ, ઓડીટર: નગીનભાઇ પી. આમલી.

કમીટી સભ્યો: મોહનલાલ બલસારા ઘેલાભાઇ રણછોડજી. પુસ્તકાલય કમીટી: મોહનલાલ બલસારા, બાલુભાઇ એફ. પટેલ, બ્રીજલાલ જીવણજી.

પ્રકાશન વિભાગ કમીટી: મણિલાલ રણછોડજી (સંપાદક), બાલુભાઈ એફ. પટેલ, ધીરજભાઇ મોહનલાલ, મોહનભાઇ બલસારા, છોટાલાલ ડાહ્યાભાઇ, ઉત્તમલાલ રણછોડજી.

ફીલ્મ (સીનેમા) કમીટી: છોટાલાલ ડાહ્યાભાઇ, બાલુભાઇ એફ. પટેલ, ઉત્તમલાલ રણછોડજી, હરકીસનદાસ દુર્લભભાઇ, રમણલાલ ભાણાભાઇ.

અંતમાં પ્રમુખે બધા ભાઇઓના ઉત્સાહ અને કાર્યપ્રવૃત્તિનો ઉકેલ સુંદર રીતે પાર પાડવા માટે સર્વે ભાઇઓનો અંતઃકરણ પુર્વક આભાર માન્યા બાદ રાષ્ટ્રગીતથી સભા વીસર્જન થઇ હતી.

કેસરી — જીવન

બળ–બુદ્ધિ–તેજ વધારનાર

બાળક, યુવાન, બુઢા સૌને શક્તિ આપનાર-સ્વાદિષ્ટ પૌષ્ટિ ખોરાક–લીલા આંબળાં સાથે અનેક ઔષધરે મળી બનાવેલ–સાધારણ નબળાઇ અને મગજની નબળાઇમાં સંગીત કામ કરનાર સાત્વિક ઉપાય અનાજથીજ અજમાવો એક રતળી બોટલની કીમત શી. ૨૫. ઓરડર સાથે પૈસા મોકલો અગર સી. ઓ. ડી થી મંગાવો.

પ્રીન્સ બઝાર

૫૦ પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટ,

ડરબન, — નાટાલ.

હિંદનો પત્ર

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી)

નાગપુર ઓગસ્ટ તા. ૪.

સેલ્સ ટેક્સ

સંસદમાં નાણામંત્રી શ્રી. ત્યાગીએ ખાત્રી આપી હતી કે તેઓ બનતી તાકીદે રાજયના સઘળા નાણા મંત્રીઓની પરિષદ ભરી તેઓને એ વસ્તુ ઠસાવશે કે સેલ્સ ટેકસ માત્ર અગત્યની જાહેર થએલી વસ્તુઓપરજ નહિ પરંતુ સઘળી વસ્તુઓપર લાગુ પાડવા સંબંધમાં આખા દેશની સમાન નીતી હોવી જોઇએ. તેમાંજ વેપારીઓનું અને જનતાનું હિત સમાએલું છે. તેને લગતાં બીલપરની ચર્ચા દરમીયાન તેમણે જણાવ્યું હતું કે એ બાબતમાં જુદી જુદી નીતી હોય તો વેપારમાં સમતોલપણું નહિ રહી શકે.

યુકત પ્રાંતની ધારાસભા

સરકારી નોકરોએ પોતાની ફરજો વિશ્વાસંપાત્ર રીતે, નિષ્પક્ષપાતપણે અને કોઇ પણ પક્ષથી દોરવાયા વગર બજાવવી જોઇએ. યુકત પ્રાંતની ધારાસભામાં સામાન્ય વહીવટપરની ગ્રાન્ટ પરની ચર્ચા દરમીયાન પંડિત પંતે આ વિચારો દર્શાવ્યા હતા દારૂબંધી ખાતાના મંત્રી શ્રી. અલી ઝાહીરે જણાવ્યું કે કોંગ્રેસ પક્ષ સહીત ઘણા શંકા લાવનારા લોકો હોવા છતાં દારૂબંધીની નીતીમાં જરાપણ ફેરફાર કરવામાં આવશે નહિ.

મુંબઇની ધારાસભા

મુંબઇની ધારાસભામાં મુંબઇના નાણામંત્રી ડો. જીવરાજ મહેતાએ સેલ્સટેકસ લો એમેન્ડમેન્ટ બીલ દાખલ કરતાં જણાવ્યું કે મલ્ટીપોઇન્ટ સેલ્સ ટેકસ રાખવાથી કીમત કાઢવી સહેલી થઇ પડશે અને કાયદામાંથી છટકવાનું મુશ્કેલ થશે. હાલના સીંગલ પોઇન્ટ સેલ્સ ટેકસને મલ્ટી પોઇન્ટ સેલ્સ ટેકસમાં ફેરવવાનો આ બીલનો હેતુ છે.

લાંચરૂશ્વતને લગતું બીલ પસાર થયું

લાંચરૂશ્વત અટકાવનારૂં બીલ સંસદમાં ચાલુ અઠવાડીયામાં પાસ થયું. આ કાયદાથી લાંચ આપવા માટેનો પુરાવો રજુ કરવાનું આરોપી ઉપર રહેશે. લાંચ લેવાના આરોપો સંબંધમાં તે અગાઉ થઇ ચુકયું છે. ગ્રહમંત્રી ડો. કઇલાસનાથ કાટજુએ લોકોને ફરી અપીલ કરી હતી કે તેઓએ લાંચ આપનાર તેમજ લાંચ લેનારનો સામાજીક બહિષ્કાર કરવો જોઇએ. લાંચ આપનાર કે લાંચ લેનાર પ્રત્યે કોઇએ સમાન વ્યવહાર રાખવો નહિ જોઇએ. તેને સમાજમાંથી બીલકુલ બાતલ કરવો જોઇએ, તેને ઘેર, તેની પાર્ટીઓમાં જવું નહિ જોઇએ. તેના આમંત્રણો સ્વિકારવા નહિ જોઇએ. બદીનો નાશ માત્ર તેને વખોડવાથીજ થઇ શકતો નથી.

પ્રધાનોના પગારપર કાપ

ગ્રહમંત્રી ડો. કૈલાસનાથ કાટજુ તરફથી દાખલ કરવામાં આવેલું પ્રધાનોના પગારોપર કાપ મુકનારૂં બીલ સસદે ચાલુ અઠવાડીયામાં પસાર કર્યું. એ બીલથી પ્રધાનનો પગાર જે રૂ. ૩૦૦૦નો હતો તે રૂ. ૨૨૫૦નો થશે અને નાયબ પ્રધાનનો રૂ. ૨૨૫૦ ને બદલે રૂ. ૧૭૫૦નો થશે. સામ્યવાદી નેતા શ્રી. એ. કે ગોપાલને અનુક્રમે રૂ. ૧૦૦૦ અને રૂ. ૭૫૦નો સુધારો મુકયો હતો જે ધારાસભા તરફથી સ્વિકારવામાં આવ્યો નહોતો. વડા પ્રધાન શ્રી. નેહરૂએ કહ્યું કે સરકારે પ્રધાનોના પગાર જેટલા બની શકે તેટલા ઓછા કરી નાખ્યા છે. આ માત્ર કરકસરની દ્રષ્ટિએજ કરવામાં નથી આવ્યું પરંતુ વડી સરકારના પ્રધાનોએ બીજાઓને દાખલો બેસાડવો જોઇએ એ દ્રષ્ટિએ કરવામાં આવ્યું છે. ગ્રહમંત્રીએ કહ્યું કે આવકવેરો અને મોટરકાર રાખવાનો ખર્ચ બાદ જતાં વડી સરકારના પ્રધાનને હવે રૂ. ૧૪૫૦ મળશે.

મોજશોખની વસ્તુઓ

મુંબઇની ધારાસભામાં ચાલુ અઠવાડીયે વિરોધ પક્ષના એક સભ્યે દલીલ કરી હતી કે ચા અને ચીની સામાન્ય માણસની હમેશની જરૂરીયાતની વસ્તુઓ છે. તેના જવાબમાં નાણામંત્રી ડો. જીવરાજ મહેતાએ કહ્યું કે ચા અને ચીની મોજશોખની વસ્તુઓ છે અને તેથી મલ્ટી પોઇન્ટ સેલ્સ ટેકસમાંથી તે બાતલ રહી શકતી નથી.

વર્ધામાં થઇ રહેલા રચનાત્મક કાર્યની પ્રશંસા

અમેરીકાના કેટલાક ટુરીસ્ટો જેઓએ વર્ધાની મુલાકાત લીધી હતી, તેઓએ મહાત્મા ગાંધીજીનું નામ સાંભળ્યું હતું અને તેમના આદર્શો અમલમાં મુકાઇ રહેલા જોઇ ખુશી થયા હતા. તેઓએ કહ્યું કે વર્ધાના દાખલાપરથી અમે જોઇ શકયા છીએ કે હીંદ પોતાના સવાલોને હીમતથી હાથ ધરી રહ્યું છે. અમેરીકાની ગોડાર્ડ કોલેજ તરફથી આ ટુર ગોઠવાઇ હતી અને તેના મુખી પ્રોફેસર થોમસ યાખુબ હતા જે સોશ્યોલોજીના લેકચરર છે. મી. હરબર્ટ વહરલીએ કહ્યું કે અમેરીકાના ઘણાંજ ધમાલીયાં જીવન વિરૂદ્ધ હીંદમાં તેઓ શાંત જીવન જોઇ રહ્યા હતા અજંટા અને ઇલોરાની ગુફાઓ જોઇ તેઓ મુગ્ધ થયા હતા.

ન્યુયોર્કના રેવરન્ડ જોન મેકફીએ કહ્યું કે અમેરીકનોને હીંદની પરદેશ નીતી ગમે છે. પ્રત્યેક સવાલ તેના ગુણદોષ મુજબ જે રીતે આ દેશ હાથ ધરી રહ્યો છે તેપરથી અમેરીકનોને એમ માનવાને હીંમત આવે છે કે રશીયા અને અમેરીકાના બળો વચ્ચે હીંદ ત્રીજું એક સમતોલપણું જાળવી રાખનારૂં બળ થઇ પડશે.

હીંદની ચુંટણી વિશે ટુરીસ્ટોએ કહ્યું કે એ ચુંટણી પ્રજાની ઇચ્છાનો ખરો ખ્યાલ આપનારી છે. મી. હરબર્ટે કહ્યું: "એ ખરૂં છે કે હીંદીઓ જોઇએ તેટલું અક્ષરજ્ઞાન પામી નથી શકયા પરંતુ અશિક્ષિતોમાં પણ સાધારણ બુદ્ધિ અને સમજણ શક્તિ ઘણીજ છે.

ઉદાર ચેષ્ટા

દિલ્હીના મ્યુનીસીપલ કમીટીએ લાયકાત ધરાવનારા ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને ચોપડીઓ અને સ્ટેશનરી પુરી પાડવા રૂ. ૧૦,૦૦૦ની રકમ અનામત રાખેલી છે. નિશાળના હેડમાસ્તર અથવા મ્યુનીસીપલ કમીટીની ભલામણ પરથી એ આપવામાં આવશે.

કોંગ્રેસના મધ્યવર્તી ઓફીસરો

ઓલ ઇન્ડિઆ કોંગ્રેસ કમીટીએ પ્રદેશ કમીટીના કેન્દ્રમાં મધ્યવર્તી ઓફીસરો નીમવાનું ઠરાવ્યું છે. કોંગ્રેસના કેન્દ્રો અને પ્રાંતિક કોંગ્રેસ કમીટીઓ વચ્ચે સહકાર ટકાવી રાખવાનું કામ પ્રદેશ કમીટીના કેન્દ્ર ખાતે ઓલ ઇન્ડિઆ કોંગ્રેસના પ્રતિનિધિનું રહેશે. એથી પ્રદેશ કમીટીના રોજેરોજના કાર્યમાં કશી દખલગીરી નહિ થાય.

સફળ થએલું મીશન

શેખ અબદુલ્લાએ દિલ્હીથી શ્રીનગર પાછા ફરતાં એક મુલાકાતમાં જણાવ્યું કે દીલ્હીમાં મારૂં મીશન સફળ થયું છે. કાશમીર અને હીંદના આદર્શો વચ્ચે પુરેપુરૂં સામ્ય છે અને આપણા આદર્શોનો વિજય આપણે હીંદની મદદ અને આશિર્વાદથી મેળવી શકયા છીએ. સભાઓમાં ભાષણો કરતાં કાશમીરના વડા પ્રધાને કહ્યું કે હીંદ અને કાશમીર એકજ માર્ગે જઇ રહ્યાં છે અને એક બીજા સાથે અખંડ રીતે જોડાયેલા છે. હીંદ આબાદ થશે તોજ કાશમીર આબાદ થશે અને હીંદ ગરીબ થશે તો કાશમીર પણ ગરીબ થશે. શેખ અબદુલ્લાએ કહ્યું કે કાશમીરના નેતાઓ. ઉેવટના એજ નિર્ણય ઉપર આવેલા છે કે રાજ્યની પ્રજાએ પોતાના સ્વપ્નો અને અભિલાષાઓ સિદ્ધ કરવાં હોય તો તે હીંદમાં રહેવાથીજ બની શકશે.

ગાંધી સ્મારક નીધી

ગાંધી સ્મારક નીધીની ચાલુ અઠવાડીયાંમાં દિલ્હીમાં મળેલી સભાએ ચાર ગાંધી સ્મારક મ્યુઝીયમો સ્થાપવાનો નિર્ણય કર્યો છે. એક રાજઘાટ (ગાંધીજીની સમાધી)પર, બીજું સાબરમતી આશ્રમમાં, ત્રીજું સેવાગ્રામમાં અને ચોથું મદુરામાં. મદુરાનું પ્રખ્યાત મીનાક્ષી મંદીર ગાંધીજીનાજ પ્રયત્નોથી હરિજનો માટે ખુલ્લું મુકાયું હતું.

આ મ્યુઝીયમને માટે રાજઘાટપર ગાંધીજીની સમાધી આગળ હીંદ સરકારે જમીનનો ટુકડો દાન કરેલો છે. એ જમીનને સરખી કરવા કામ ચાલી રહ્યું છે અને તેનાપર મકાન બાંધવાના પ્લાનને માટે નિધિ તરફથી આખી દુનીયાને ઇનામી હરિફાઇમાં ઉતરવા આમંત્રણ કરેલું છે. આ મ્યુઝીયમોના પુસ્તકાલયમાં ગાંધીજીનું સઘળું સાહિત્ય, તેમની અંગત વસ્તુઓ, ગાંધીજીના પત્રોની અને લખાણોની છપી પાડેલી નકલો રાખવામાં આવશે અને સંશોધન કરનારાઓને પોતાના અભ્યાસ માટે સગવડ રહેશે

ટયુનીસીયાના સવાલપર વડા પ્રધાન

ટયુનીસીયાનો સવાલ અકટોબર તા. ૧૪મીના ખુલનારી યુનાઇટેડ નેશન્સની જનરલ એસેમ્બલી સમક્ષ લાવવા હીંદ ઘટતાં પગલાં લઇ રહ્યું છે. કાઉન્સીલ ઓફ સ્ટેટસમાં પુછાયેલા એક સવાલના જવાબમાં વડા પ્રધાન શ્રી. નેહરૂએ આ વસ્તુ જાહેર કરી હતી. એશીયાના દેશોની આ માટે એક પરિષદ બોલાવવાની સુચના વડા પ્રધાને નકારી કાઢી હતી.

કોંગ્રેસના પ્રમુખની ચુંટણી

કોંગ્રેસ વર્કીંગ કમીટીની ઇલેક્ષન સબ કમીટીએ તઇયાર કરેલા કાર્યક્રમ મુજબ હીંદની કોંગ્રેસના આવતા પ્રમુખની ચુંટણી ડીસેમ્બર તા. ૨૨મીના થશે અને પરિણામો ડીસેમ્બર તા. ૨૯મીના જાહેર થશે. કોંગ્રેસની ૫૮મી બેઠક ૧૯૫૨ના જાન્યુઆરીના બીજા અઠવાડીયામાં હઇદરાબાદમાં મળવા વકી છે.

મદ્રાસમાં હીંદી વિરૂદ્ધ પ્રચાર

ઓગસ્ટ તા. ૧લી મદ્રાસમાં દ્રાવીડીયન ફેડરેશને હીંદી વિરૂદ્ધ પ્રચાર દિન તરીકે પાળ્યો હતો. એ દિવસે ફેડરેશનના સ્વેયંસેવકોએ મોટાં રેલવે સ્ટેશનોપર અને પોસ્ટ ઓફીસોમાં હીંદી નામ વાળા પાટીયાંઓપરથી હીંદી નામો ભૂંસી નાખ્યાં હતાં અથવા તો તેનાપર ડામડ લગાડી દીધો હતો. આગલે દિવસે વડા પ્રધાન શ્રી. રાજગોપાલાચારીએ જાહેર કર્યું હતું કે એ ચીલચાલમાં ભાગ લેનારાઓ સામે પોલીસને પગલાં લેવાની સુચના આપવા તેઓ ઇરાદો રાખતા નહોતા.

અનાજ સંબંધી ખુશ ખબર

અનાજ કે જે આજે દેશભરમાં ચર્ચાનો વિષય થઇ પડયો છે તેના સંબંધમાં ખુશ ખબર છે. એમ અનાજ ખાતાંના મંત્રી શ્રી. રફી અહમદ કીડવઇએ કલકત્તામાં જણાવ્યું હતું. તેમણે કહ્યું કે હીંદ આવતા વર્ષમાં અનાજની આયાતપર મોટો કાપ મુકવાની સ્થિતિમાં હશે. અનાજની આયાત જે આજે ૪૦ લાખ ટન ની છે તે ૧૯૫૩માં ૨૫ લાખ ટનની થઇ જશે, આ વર્ષેજ એક લાખ ટન નો તો કાપ મુકાઇ ચુકયો છે.

મોટર મુસાફરીનો દુનીયાનો રેકોર્ડ

એફ. એ. સેમ જે જન્મે હીંદી અને નાગરીકે ફ્રેંચ છે તેમણે પેરીસથી હીંદ ૧૯૦૦૦ માઇલની મોટરની મુસાફરી કરેલી હોવાનો દાવો કરેલો છે. તે પહેલાં તેમણે ૧૪૦૦૦ માઇલની મોટર મુસાફરી કરેલી હોવાનું જણાવ્યું છે. આગસ્ટ તા. ૩જીના મુંબઇમાં તેમણે આ જણાવ્યું હતું. તા. ૨૦ અકટોબર ૧૯૫૧ના પોતાનાં પત્ની અને ૭ વર્ષના બાળક સાથે તે પેરીસમાં પોતાને ઘેરથી નીકળ્યા હતા અને ૧૯૫૨ના માર્ચની શરૂઆતમાં હીંદ પહોંચ્યા હતા. તેમણે કહ્યું કે જેટલાં શહેરોની તેમણે મુસાફરી કરી તેમાં હીંદ સૌથી સુસતું માલુમ પડયું અને ફ્રાંસ અને સ્વીટઝરલેન્ડ સૌથી મોંઘું માલુમ પડયું.

સામાન્ય ભાષાની જરૂર

વર્ધાની રાષ્ટ્રભાષા સમીતીની દિલ્હી કેન્દ્રની ચોથી વાર્ષીક સભાના પદ્દિદાન સમારંભમાં ભાષણ કરતાં શ્રીમતી વિજયલક્ષ્મિ પંડિતે જણાવ્યું કે દેશનું ઐકય સાધવાને એક સામાન્ય ભાષા હોવી આવશ્યક છે. તેમણે કહ્યું કે મોસ્કોમાં તેમણે એક વિચિત્ર વસ્તુ જોઇ હતી. સોવીયેટ રશીયાની પરદેશ ખાતાની ઓફીસમાં લોકો હીંદી એટલું સરસ જાણતા હતા કે તેઓએ શ્રીમતી પંડિતના લખાણમાં પણ ભુલો કાઢી હતી. પરંતુ તેમણે કહ્યું કે લોકોએ બીજી પ્રાંતીક ભાષાઓ પણ શીખવી છોડી દેવી નહિ જોઇએ.

વિજયવાડામાં ભાષા પ્રચાર

સમાજવાદીઓએ વિજયવાડામાં પોતાનો ભાષા પ્રચાર શરૂ કર્યો છે. સરકારી ઓફીસોમાં જઇ તેઓ અમલદારોને આંધ્રની માતૃભાષા ટેલુગુમાં પત્રવ્યવહાર કરવા વિનવી રહ્યા છે. જણાવાય છે કે જુદું આંધ્રરાજ્ય સ્થપાય ત્યાં સુધી આ સત્યાગ્રહ ચાલુ રહેશે.

પ્રમોદ હીંદી શિક્ષા સમિતિ (લોરેંકોમાર્કીવસ)

લોરેન્કોમાર્કિવસથી જણાવવામાં આવે છે કે અત્રેના વિદ્યાર્થીઓની હીંદીની પરીક્ષા રાષ્ટ્રભાષા પ્રચાર સમિતિ, (વર્ધા, ભારતવર્ષ) તરફથી તા. ૧૯ અને ૨૦ એપ્રીલના રોજ, ભારત સમાજ, વેદમંદીરમાં શ્રી. પ. સુમંતરાયજી વેદાલંકારની દેખરેખ નીચે લેવામાં આવી હતી. રાષ્ટ્રભાષા પ્રારંભિક અને પ્રવેશમાં મળી કુલ્લે ૩૬ વિદ્યાર્થીઓ બેઠા હતા અને આનંદની વાત છે કે સમિતિનું પરિણામ સો એ સો ટકા આવ્યું છે. પરિણામ નીચે પ્રમાણે છે:

રાષ્ટ્રભાષા પ્રવેશ : વિશેષ યોગ્યતા—રમણીકલાલ અમરશી. **પ્રથમ શ્રેણી :** મોહનલાલ વશરામ, મગનલાલ રણછોડજી; **બીજી શ્રેણી:** વિનયકાન્ત જગનાદાસ, ભીકુભાઇ ગલાલભાઇ, દેવેન્દ્રલાલ તુલસીદાસ; **ત્રીજી શ્રેણી :** ગજેન્દ્ર કુમાર જમનાદાસ, જયન્તિલાલ વિઠ્ઠલદાસ, નટવરલાલ કાનજીભાઇ અને અમૃતલાલ રણછોડદાસ.

રાષ્ટ્રભાષા પ્રારંભિક: વિશેષ યોગ્યતા : ઠાકોરભાઇ રણછોડજી, ઇશ્વરચન્દ્ર નારણજી, અમૃતલાલ કાનજીભાઇ, વાસંતિ બહેન જીવનભાઇ, કમલા કુમારી હરિલાલ, નિર્મળા બહેન રામભાઇ, સુરેન્દ્રલાલ કરસનભાઇ, પરાગભાઇ મોરારજી. **પહેલી શ્રેણી :** સવિતા બહેન ત્રિકમભાઇ, મંગલા ગૌરી મોનજીભાઇ, ભાનુમતિ પોપટલાલ, મૃદુલાબહેન મોહનલાલ, કાન્તિલાલ મોરારજી, રામભાઇ રણછોડજી, હરિભાઇ કાલીદાસ, મહેન્દ્રકુમાર નરોત્તમદાસ, રજનિકાન્ત મોહનલાલ, સુરેશચન્દ્ર ઓધવજી, મનસુખલાલ કાનજીભાઇ, ચિમનલાલ રવિયાભાઇ. **બીજી શ્રેણી :** હંસાબહેન ખુશાલભાઇ, અમૃતલાલ ત્રિકમભાઇ, નરેન્દ્ર કુમાર શાન્તિલાલ, રસિકલાલ કાનજીભાઇ. **ત્રીજી શ્રેણી :** વાલીબહેન ભીખાભાઇ અને મગનલાલ હરિભાઇ.

ચાલુ વર્ષના પંચાગ

૨૦૦૮ના ચાલુ વર્ષના 'ગુજરાતી' પ્રેસના પંચાગ

કીંમત શી પ. ૩.

તમારાં મોઢામાં મીઠાઈ — મીઠાઈ — મીઠાઈ

પર્વરાજ શ્રાવણના આગમનની સાથે સાથે અમારી સારા દક્ષિણ આફ્રીકામાં પ્રસિદ્ધિ પામી ચુકેલી મીઠાઇના પુનરાગમનની જાહેર જનતાને ખબર આપતાં અમને હર્ષ થાય છે.

જુનું અને જાણીતું :—

જેઠાલાલ મીઠાઇ હાઉસ

આપની સેવામાં, પર્વના દિવસોમાં આપને મનગમતી મીઠાઇની જરૂરીયાત પૂરી પાડવાને માટે ટુંક સમયમાંજ શરૂ થનાર છે.

(ઉદ્દ્ઘાટનના દિનને માટે આ પત્ર વાંચતા રહેશો.)

જનતાને ઉંચામાં ઉંચી બનાવટની સ્વાદીષ્ટ અને પૌષ્ટિક મીઠાઇ પુરી પાડવાની અમારી ધ્યેય પુર્તી માટે અમે સર્વાનુકુળ જગા ખાસ તઈયાર કરી રહ્યા છીએ.

હવેથી આપની મીઠાઇની જરૂરીઆતની ચીંતાનો ભાર અમારે શીરે મુકી આપ નિશ્ચંતે દક્ષિણ આફ્રીકાની સારામાં સારી મીઠાઈનો ઉપભોગ કરી શકશો.

આપના નાના યા મોટા દરેક ઓર્ડર ઉપર અમે પુરતી કાળજી આપીશું.

લગ્ન ઉજાણી વીગેરે માટેના ઓર્ડરો પૂરા પાડવાની અમે ખાસ વ્યવસ્થા રાખી છે.

વધુ ખુશ ખબરઃ

આપને તથા આપના સ્નેહિ યા મીત્રમંડળને એકાંતમાં શાંતીપુર્વક ચાહ નાસ્તાનો ઉપહાર કરવા માટે અમે સુંદર વ્યવસ્થા કરી છે. એક વખત જાતે પધારવાથી આપને ખાત્રી થશે.

—: અમારૂં નવું શીરનામું :—

ફોન નંબર ૨૭૭૮૦, પી. ઓ. બોક્સ ૨૦૪૩, ટેલી. એડ્રેસ: "સ્વીટમીટસ."

૭૧ પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટ

(પેસેજની અંદર)

ડરબન

ચર્ચાપત્ર

દિવાળીનાં તહેવારની ઉજવણી

'ઇન્ડીઅન ઓપિનિઅન'નાં તંત્રી જોગ.

આ વિષયપર વિશેષ લખવાની મને જરૂર જણાતી ન હતી, પરંતુ શ્રી. રામલાલ સ. હરિભાઇએ સીધો મને પ્રત્યુત્તર આપ્યો છે. એટલે અનિચ્છાએ એ ચર્ચામાં મને ઉતરવું પડ્યું છે. એ માટે સમજુતીપર આવવું જોઇએ.—એ મારા ઉદ્ગારમાં નિરભેદ એકતાનું સૂચન રહેલું છે. (પરંતુ તા. ૬ જુન, ૧૯૫૨ પા. ૧૭૯—ઇ.ઓ) માં શ્રી. રામલાલભાઇએ એક વરસે કાળીચૌદસને અને બીજા વરસે અમાસને દિવાળી તરીકે અપનાવવા સુચવ્યું છે. એકજ ધર્મતીથી ઉજવવા વચ્ચે આ નજીવો અને અર્થહીન અંતરાય, આડખીલીરૂપ કાયમ રહે એ શું શોચનીય નથી? ઉપરનાં રામલાલભાઇનાં સુધારામાં—દરેક હીંદુઓ એકજ દિવસે દિવાળી ઉજવે, એ એક માર્ગ અવશ્ય છે ખરો, પરંતુ સુક્ષ્મતાથી જોઇશું તો એક ધર્મતીથીને બે જુદા જુદા દિવસોમાં ઉજવેલી ગણાશે. એ ભેદ ગંગા—યમુનાનાં પાણીનાં વહેણની માફક સદા જુદાઇ બતાવ્યા કરશે. એટલે મતભેદ દુર કરીને કાયમનું એકીકરણ કરવું એ વધારે આવશ્યક હતું અને છે. એ વિષે (પાનું ૧૯૧ જુન ૨૦મી તારીખ ૧૯૫૨ ઇ.ઓ.) ના મારા લેખમાં જણાવવામા આવ્યું છે કે તામીલ તેલુગુ લોકોએ હીંદુધર્મનાં એકીકરણ માટે કાળી ચૌદસ દિનને જતો કરીને અમાવાસ્યાને દિવાળી તરીકે સ્વીકારી લેવું જોઇએ. કેમકે એક દિવસનો અંતરાય જાળવી રાખવામાં ફાયદો શું છે? ખરી શોભા તો એ અંતરાયને દુર કરીને દુધમા સાકર ભળી જાય એ રીતે ભળી જવામાં રહેલ્રું છે.

અંતમાં હું એટલું જણાવવા માગુ છું કે—કાળીચૌદશનાં અંતરાયને દુર કરવાથી કાયમી સંગીન એકતા સાધી શકાશે. ખરી ધર્મતીથી ઉજવવામાં અનુકુળ પ્રતિકુળતાનો સવાલ રહેતોજ નથી.

કીમ્બરલીનાં હીંદુ ભાઇઓ એ એવી કોઇ પ્રશંસનીય રીત અખત્યાર કરેલી નથી કે જે વિષે સુચન કરી શકાય. હજી એવી સ્થિતિ પ્રવર્તે છે. કે શિયાળ ખેંચે સીમ ભણી અને કુતરૂં ખેંચે ગામ ભણી. કીમબરલીનાં ભાઇઓને જે હિતાવહ જણાય એ પ્રમાણે વતવાની છુટ છેજ.' એટલે રામલાલ સ. હરિભાઇએ જે માર્ગ સુચવ્યો છે તે રીતેજ યુનીયનનાં અન્ય શહેરોમાં વિના વિખવાદે દિવાળી ઉજવાતી હોય તો ફકત કીમબરલીના હીંદુભાઇઓએ જુદા પડીને વિરોધાભાસ જેવા દેખાવ કરવાની કાંઇજ જરૂર નથી.

ઉપર જણાવી ગયો એ મારા વ્યક્તિગત વિચાર છે. પરંતુ નિ:સંકોચપણે જણાવું છું કે અસંખ્ય હીંદુઓ મારા એ વિચાર સાથે મળતા હશે. હવે આ વિષયપર વધુ આગળ લખવાની મને જરૂર જણાતી નથી.

આણુલાલ હીરાભાઇ

ઇસ્ટ લંડન હીંદુ સોસાયટી

ઇસ્ટ લંડન હીંદુ સોસાયટીની ૨૮મી વર્ષીક જનરલ મીટીંગ સંસ્થાના હોલમાં તા. ૪–૮–૫૨ના રોજે શ્રી. રવજીભાઇ તવડીઆના પ્રમુખપદે મળી હતી. પ્રભુ પ્રાર્થના બાદ મંત્રીનો રીપોર્ટ અને કોષાધ્યક્ષનું સરવાયું મંજુર થયા બાદ આગામિ વર્ષ માટે નીચેના કાર્યવાહકો ચુંટાયા હતા: પ્રમુખ: જગજીવન મંગારામ., ઉપ-પ્રમુખ: લાલભાઇ બી. માસ્ટર, મંત્રી: મોહનલાલ હરિભાઇ, ઉપમંત્રી: વલ્લભભાઇ કરસન, કોષાધ્યક્ષ: ભગવાનદાસ જે. મકન. કમીટી: મેસર્સ બાલુભાઇ જી. ધના, મીઠાભાઈ રણછોડ, રામલાલ હરિભાઇ, ડાહ્યાભાઇ કરસન, મોહનલાલ કુંવરજી, રવજીભાઇ મકનજી તવડીયા, પ્રેમાભાઇ દુલભ બીખા ટ્રસ્ટીઓ: રવજીભાઇ તવડીઆ, જીવણભાઇ મકન, કે. એમ. લાલ, વાલજીભાઇ ઉકા, મીઠાભાઇ રણછોડ, રામલાલ હરિભાઇ અને પ્રેમાભાઇ દુલભ બીખા. સંસ્થાની પ્રવૃત્તિ: સોસાયટીના આશ્રયે ચાલતી ગુજરાતી શાળામાં ૪૬ બાળકો શિક્ષણ લે છે અને રવીવારે સવારે સન્ડે સ્કુલની પદ્ધતિથી ધાર્મીક સંસ્કારનું શિક્ષણ અપાય છે. ઉપરાંત દર રવીવારે રાત્રે આઠથી દશ સુધી હીંદુ મંદિરમાં સામુહિક ભજન કિર્તન અને સામુદાયિક પ્રાર્થના, આરતિ પછી ધાર્મીક વાર્તાલાપનો પ્રબંધ ગોઠવાય છે જેમાં સારી સંખ્યામાં હીંદુ નરનારી સમુહ સહકાર આપે છે.

ગ્રોસરી ક્યાંથી ખરીદશો?

"બનતી ઝડપે, સારો માલ, કિફાયત ભાવે મોકલાવશું" એમ અમેજ કહીએ, તેના કરતાં અમારા ગ્રાહકોના સંખ્યાબંધ પ્રમાણપત્રોમાંના થોડાંક આપીએ છીએ, તે વાંચશો એટલે આપને ખાત્રી થશે કે "ગ્રાહકોને સંતોષ આપવો" એ અમારો મુદ્રાલેખ અતિશયોકિત ભર્યો નથી:—

ફોન: ૨૪૮૪૫.

N. T. GOPAL, GENERAL DEALER.
2 Arnold Street,
OBSERVATORY,
CAPE TOWN

તા. ૩૦/૪/૫૧.

[illegible]

જત જણાવવાનું જે તમોએ ઓર્ડર મુજબ [illegible] અને સારો માલ મોકલ્યો [illegible] કારણ કે હું બીજાઓને તમારા તરફથી ખાત્રી આપું છું કે માલ સારો અને સસ્તો પડે તેમ આપો છો. જેથી આ ઉપર તમારે ચોક્કસ ધ્યાન આપી મોકલશોજી.

ગાંધીવટુ, કઠોર, ઘર-ગથ્થુ દવાઓ, હવન-પુજાની સામગ્રીઓ.

મુંબઈ સમાચારના પંચાંગ કીમત શી. ૩–૯.

ગાંધીજીની તવારીખમાંથી એક પાનુ

(‘લોકસત્તા’માં લખનાર: મનુબેન ગાંધી)

[હીંદુસ્તાનમાં વાઇસરોયો તો અનેક આવી ગયા પણ સામેથી ચાલીને બાપુની વિવેકપુર્વકની ના છતાં ભંગી કોલોનીના ઝુંપડામાં ઉન્હાળાના ધોમ તાપમાં મળવા જનાર લેડી માઉન્ટબેટનની મુલાકાત એ વિરલ પ્રસંગ હતો. શ્રી. મનુબેન, જે એ સમયે તેમની સેવામાં હતાં, તેમણે તેનું સુંદર વર્ણન કર્યું છે જે ‘લોકસત્તા’માંથી અમારા વાંચકોના લાભાર્થે અહિ આપીએ છીએ:]

૧૯૪૫, ૧૯૪૬ અને ૧૯૪૭માં દીલ્હીની ભંગી કોલોની મશહુર બની ગઇ હતી, અને આજે પણ કોઇ ભંગી કોલોનીનું નામ દે તો પણ પૂ. બાપુના પ્રતાપે એટલીજ જગમશહુર છે. એ ત્રણ વર્ષમાં અનેક ઐતિહાસિક ઘટનાઓ બની ગઇ. એ સ્થળે કોઇવાર મતભેદ પડતો, તો કોઇવાર સમાધાનો થતાં. દેશપરદેશના અનેક મહારથીઓ આપણા પુ. રાષ્ટ્રપિતાની સલાહ સુચના લેવા આવતાં. અને રાજકીય પ્રવૃત્તિથી ધમધમતું. અંતે વચગાળાની સરકારની રચનાનો વિચાર પણ આ ભંગી કોલોનીના એ ઝુંપડામાં થયો. અને છેવટ આઝાદીની નવરચનાના પ્રાથમિક મંડાણ પણ આ ભંગી વસ્તીમાં મંડાયા. એ વાલ્મિકી મંદીર તો એક નાના બાળકની પણ જાણ બહાર આજે નહી હોય. એ ભંગી વસ્તી શું છે?

તે મંદિર એક હરિજન શાળાનું મકાન છે. જે ઓરડામાં પૂજ્ય બાપુજી રહેતા તેમાં હરિજન બાળકો ભણતા. એ ઓરડો પાકો ચણેલો છે અને પાસેજ એક નાહવાની ઓરડી બનાવવામાં આવી. આ ઓરડો તદ્દન સાદો રાખવામાં આવલે.. ઓરડાના માપની એક શેતરંજી પાથરવામાં આવેલી અને એક સ્વચ્છ ગાદિ તકીયો રાખવામા આવતો અને આ ગાદી પર બાપુજીની બેઠક રહેલી.

એ ભાગ્યશાળી ટેબલ

ઓરડામાં ત્રણેક ખુરશીઓ રાખવામાં આવતી. તે કમારેક પરદેશીઓ આવે અને નીચે ન બેસી શકે (આદતને લીધે) તેથી તેમના ઉપયોગને માટે રાખી હતી. જો કે ઘણાખરા પરદેશીઓ તો નીચે જ બેસી જતાં. બાપુની નજીક એક ઢાળીયું ટેબલ—(જુના વેપારીઓની દુકાનમાં રહેતું તેવું) એ ઢાળીયા-ટેબલનાં ખાનામાં શું હશે? આખા હીંદુસ્તાનના વર્તમાન, ભુત અને ભવિષ્ય, ત્રણેય કાળના બંધારણ. એ ખાનામાંથી જ તો હીંદુસ્તાનનું ચણતર ચણાઇ રહ્યું હતું. દરેક ક્ષણે હીંદુસ્તાનની સ્થિતિનો ચિતાર તેમાંથી મળતો. એટલે તેમાં ખાસ અગત્યના મહત્વપુર્ણ કાગળો રહેતા. આ ભાગ્યશાળી ટેબલની ઉપર પણ એટલીજ મહત્વની ચીજો રહેતી. ઘડીયાળ, ગીતાજી એટલે બાપુજી જેને ગીતા માતાની ઉપમા આપતા, કુરાને શરીફ અને બાપુના ત્રણ વાનર ગુરૂઓ બીરાજતા.

બાપુના આ વાનર ગુરૂને ઓળખો છો? એ ત્રણ વાંદરાનું જોડકું બનેલું એક ચીની રમકડું છે. એક વાંદરાનું મોં બંધ છે. એ કહે છ કે કદી કોઇને દુઃખ લાગે તેવી વાણી ન ઉચ્ચારવી. બીજા વાંદરાના કાન ઉપર હાથ મુકેલા છે. એ સુચવે છે કે ગંદુ સાંભળવું નહી અને ત્રીજાની આંખો ઉપર હાથ મુકેલા છે. તે કહે છે કે કાંઇ ગંદુ જોવું નહીં. જો ગંદુ બોલવું પડે, ગંદુ સાંભળવું પડે, કે ગંદુ જોવું પડે તો ત્રણેય ઇન્દ્રિયો ઉપર હાથ મુકી બંધ કરી દેવાં. આ વાનર ગુરૂઓ આખા વાતાવરણને સ્વચ્છ અને પવિત્ર રાખે છે. આવો હતો મહાત્મા ગાંધીજીનો ઓરડો. બહારના ભાગમાં પાંચેક ઘાસના ઝુંપડાઓ કરવામાં આવ્યાં હતાં. એક ઝુંપડામાં ટેલીફોન રહેતો. જ્યાંથી દસ દસ મીનીટે અનેક સારા માઠા સમાચારો આવતાં. બીજામાં ટાઇપીસ્ટ રહેતા. જ્યાં અત્યંત ઉપયોગી પુ. બાપુના લખાણો, રસિક પત્રો ટાઇપ થતાં. અને ત્રીજામાં પુ. બાપુનો સામાન રહેતો. જેમાં ખાવાપીવાના કે સુવાના સાધનો રહેતાં. અને બાકીના બે ઝુંપડામાં પુ. બાપુના અમીર કે ગરીબ મોટા નેતા કે સગાં દીકરા બધાંનો ત્યાં ઉતારો રહેતો.

રસિક અને વિચિત્ર રહેઠાણ

આવું રસિક અને વિચિત્ર બાપુનું રહેઠાણ જોવાની આપણા છેલ્લા વાયસરોયના પત્ની લેડી માઉન્ટબેટનને ઇચ્છા થઇ. તા. ૫-૬-૪૭ના સાંજના ૪ વાગે લેડી માઉન્ટબેટન ગાંધીજીને મળવા આવનાર છે એવા સમાચાર બાપુના ઘાસના ઝુંપડામાં પડેલા ટેલીફોને આપ્યા. બાપુજીએ તો બહુ જ વિનંતિપુર્વક ના પાડી કે “અંહીં આવવાની શી જરૂર છે? હું તો એક સેવક રહ્યો. આપ તો હકૂમત છો. હું તો આપની પાસે મારા કામને અંગે જ આવું છું.” પણ લેડી માઉંટબેટન નજ માન્યા. એમણે અંતે પોતાના ખાસ એ. ડી. સી. ને મોકલીને વિનંતિ કરાવી કે,

“તમે આટલી વાર આવી ગયા છો તો મારે આપની પાસે આવવું જ છે.”

છેવટે બાપુજીએ હા પાડી.

દીલ્હીની અસહ્ય ગરમીના દીવસો હતા એટલે બાપુજીના ઓરડામાં ઠંડક રહે તે હેતુથી ચારે તરફ ઘાસના ટાટા બાંધ્યા હતા. અને તેના પર પાણી છંટકારવામાં આવતું, જેથી ઠંડક રહે.

બરાબર ૪ નો ટકારે લેડી માઉન્ટબેટને બાપુજીના ઘાસના પડદાને ઉંચ કર્યો અને ઉભા રહ્યાં. બાપુ પણ તે જ ક્ષણે ઉભા થયા અને સ્મિતપુર્વક સ્વાગત કરી ‘શેકહેન્ડ’ કર્યો. અને પુછ્યું કે, “પણ તમારી દીકરી કયાં છે? એને કેમ ન લાવ્યા?”

લેડી માઉન્ટબેટન કહેઃ “એ કામમાં હતી. બીજી વખત તમારી સાંજની પ્રાર્થનામાં તે આવશે. બાપુજી કહે: “બોલો તમે કયાં બેસશો? ખુરશી ઉપર કે હું બેસું છું તેમ નીચે?”

કાંઇ જવાબ મળે તે પહેલાં જ લેડી માઉન્ટબેટન બાપુજી જ્યાં નીચે બેસતા ત્યાં બેસી ગયાં. અને બાપુનો ચરખો જોવાની ઇચ્છા બતાવી.

એમણે બંને રેંટીયા બહુ જ સમજ પુર્વક અને બારીકાઇથી તપાસ્યા એનું આખું વિજ્ઞાન જાણી લીધું અને જે રેંટીયાદેવની કીમત હીંદુસ્તાનને નથી તેની કીંમત પરદેશી પ્રજામાં ખુબ છે એવા અસંખ્ય દાખલા બાપુજી પાસે મળતાં. એ લોકો આ રેંટિયાનું શાસ્ત્ર સમજવાની ખુબ જ જીજ્ઞાસા રાખતા હોય છે.

બાપુજી ૭૮ વર્ષની પાકટી ઉમરે ધ્રુજતા હાથે કાંતવા બેસી ગયા. બીજા ઉપર મેં કાંતી બતાવ્યું. મારો અને બાપુનો રેંટિયો જુદી જુદી જાતનો હતો. બાપુના રેંટીયામાં ટરડવાની ક્રિયા થતી હતી અને મારો રેંટીયો સાદો યરવડા.

મહેમાનગતી શી કરૂં?

આ પતી ગયા પછી બાપુજીએ પુછ્યું: “બોલો, આપની મહેમાનગતી શું કરૂં?”

એ કાંઇ જવાબ આપે તે પહેલાં જ બાપુજીએ મને તેમને માટે ચ્હાનો કપ તથા ફળ લાવવાનો ઇશારો કર્યો.

ચ્હાનો કપ હાથમાં લીધો. અને તેમણે જીજ્ઞાસાપુર્વક બાપુજીના આખા દીવસનો કાર્યક્રમ જાણવાની ઇચ્છા બતાવી. બાપુજી પરોઢીયે કયારે ઉઠે છે અને કયારે ઉંઘે છે વિ. આખા દહાડાનો કાર્યક્રમ રસપુર્વક જાણી લીધો.

કાચાપોચાનું કામ નથી

આ બુઢ્ઢા સવારના ૩-૩૦ વાગ્યાથી રાતના ૧૧ વાગા સુધી કામ કરે છે એવું જાણીને નવાઇ પામ્યા. આ નવાઇ તો દરેકને લાગે તેવી છે. હા, વચ્ચે દીવસના થોડોક આરામ લેતા પણ એવો આરામ તો આજના નવજુવાનોને કે જેઓ સવારના ૮ વાગે ઉઠનાર હોય છે તે પણ લ્યે છે. એટલે બાપુમાં જે શક્તિ કામ કરી રહી હતી તેને તેણીએ કબુલ કરવી પડી. અને તેના શબ્દોમાં તો “કાચાપોચાનું કામ નથી, ગાંધીજી જેવા મહાન વિરલા જ કરી શકે છે.”

એ સમયની સ્થિતિ તો ભલભલાને મુંઝવી નાખે તેવી હતી. આપણા નેતાઓની આકરી પરીક્ષા થઇ રહી હતી. આખો દીવસ બાપુજીની પાસે રાય, રંક, દુઃખી, સુખી, ઘરબહારથી હાથ ધોઇ બેઠેલા નિરાશ્રીતો, અંગત જીવનથી કંટાળી ગયેલ ભાઇ, બ્હેનો, માંદા થઇને થાકી ગયેલા દર્દીઓ, ગાળો દેનારા દુશ્મનો, દોસ્તો સહુ કોઇ શાંત્વના મેળવવા આવતાં. એ વખતે આપણને પેલો લંગોટીધારી ભોળો શંભુ યાદ આવે. જેમ એ ભોળો શીવજી દરેકની મન કામના સિદ્ધ કરનારા મનાય છે તેમ બાપુજી પણ જાણે કેમ દરેકની મનોકામના સિદ્ધ કરનારા ભોળા શુંભુ હોય તેમ લાગે. આવી રીતે આખો દીવસ ભરચક રહેતો. છતાં બાપુની આવી નિર્મળ તંદુરસ્તી જોઇને લેડી માઉન્ટબેટન આશ્ચર્યથી કહે: “પણ તમારી તબિયતનું કેમ?” બાપુજી કહે: “મારી તબિયત જોઇને તમને ઇર્ષા આવે છે કે શું?”

બાપુના શબ્દોમાં કહું તો “હું તો મારા રામજીનો નચાવ્યો નાચું છું.” સાચે જ રામજીનો પુરો હાથ હતો જ.

બાપુજીને એક નાની સરખી ટાંકણી કવરમાંથી કયાં મુકવી સારથી માંડીને દુનીયાનું ભલું શામાં છે? દેશનુ ભલું શામાં છે? તે બધી જ ચીંતા કરવાની રહેતી. બાપુના ગુણો પ્રતિક્ષણે નવા રૂપમાં પલટાતા. આવો હતો બાપુજીનો વ્યવસાય. બાપુની નાની બહેન કે સહુથી મોટાં દીકરી ન હોય તેવું હતું લેડી માઉન્ટબેટન અને બાપુજી વચ્ચેનું વિરલ દ્રશ્ય. એ ભુલી જ ગયેલાં કે હું વોયસરોયની પત્ની છું. લવલેશ અભિમાન નહી. એટલુંજ નહી પણ મારી તરફ એટલા જ સ્મિત વદને વાત કરી. બાપુજી તરફ તેમને કેટલી ભકતી છે તે જણાઇ આવ્યું. મને કહે “તું દુનીયામાં સહુથી ભાગ્યવાન બાલિકા છે કે ગાંધીજી જેવા મહાન પુરૂષની સેવા કરવાની તને ઉમદા તક સાંપડી છે. અને હરહંમેશ તેઓશ્રીના પવિત્ર આશીર્વાદ તને સાંપડો એવી પરમકૃપાળુ પરમાત્માને પ્રાર્થના.” એટલુંજ કહી મને “શેકહેન્ડ” કર્યો. એવામાં પુરા ૪-૩૦ થયા ને લેડી માઉન્ટબેટન ઉઠયાં. બાપુજીને કહે: “તમારો કીમતી સમય હવે વધારે નહી લઉ. તમે આટલો સમય મને આપ્યો એથી તમારો અનહદ ઉપકાર માનું છું.” પણ બાપુજી વિવેકમાં કયાં ઓછા ઉતરે તેવા હતા!

તેમણે આવી ગરમીમાં આવા ઘાસનાં ઝુંપડાના રહેઠાણે આવીને તકલીફ લીધી તેને માટે ઉપકાર માન્યો. અને સાથે સાથે બાપુજીએ સુચવ્યું કે “પાસે જ ભંગીવાસ છે. ત્યાં જઇને તેઓના

હાલ તો જુઓ કે કઇ રીતે તેઓ મુઆને વાંકે જીવી રહ્યા છે?''

એમણે તુરત જ આ સુચનાને સહર્ષ સ્વીકારી.

ઝુંપડાની મુલાકાતે

તેઓ ચાલીને જ ભંગીવાસના અંધારા ઝુંપડાઓમાં ગયા. એમના ઝુંપડામાં પ્રવેશીને એ લોકો પાસે શું સામાન હોય? કેવી જાતની રહેણી? તે બધું બારીકાઇથી જોયું. આ નિરિક્ષણ ચાલતું હતું તેવામાં તો આપણી હડધુત થયેલી પ્રજાના ભોળા ઇશ્વરના રૂપ જેવાં સાદાં બાળકો ભેગાં થઇ ગયાં. લેડી માઉન્ટબેટને સ્નેહથી કોઇ બાળક ઉપર હાથ મુકયો, તો કોઈ બાળકને વ્હાલથી બાથમાં લીધું અને પંપાળી ને પ્રેમથી તરબોળ કર્યાં. તેઓ પુરૂં હીંદુસ્તાની તો કયાંથી જાણે? છતાં ભાંગી તુટી ભાષાથી વાતો કરી. આ વર્તણુક એમની ખાનદાની સુચવતી હતી. આપણે તો એ જાતિના કે જે આપણી અદ્દભુત સેવા કરી રહ્યા છે તેને અડકીયે તો અભડાઇ જઇએ છીએ. આ ભાવી સેવક—બાળકો પ્રેમના કેટલાં ભુખ્યાં તેનું ભાન બે મીનીટમાં થઇ ગયું.

એ અંગ્રેજ બાઇ છે છતાં સામાન્ય હીંદુ સ્ત્રી જેમ રહેતાં. આપણે તર છોડયાં છે તે અભાગી પ્રજાને માતૃ હૃદયથી એમણે અપનાવ્યા. એથી જ આ પ્રજા આટલી સમજશક્તિ ધરાવ વાને કારણ આટલી આગળ વધી છે ના?

પણ આપણે અંધ ધર્મને વળગી બેઠા છીએ, તેથી હાથે કરીને આપણો કુહાડો આપણા પગમાં મારી હેરાન થઇએ છીએ. આ આપણા કલંક બ્હેનો જ ધોઇ શકે છે. આપણી બ્હેનોએ આ કલંક વ્હોરવામાં મોટો ભાગ ભજવ્યો છે એ ભારે શરમની વાત છે. જે દીવસે આ ધૃણા દુર થશે તે દીવસ ધન્ય લેખાશે.''

ઉપરની વાતનું વર્ણન કર્યું ત્યારે બાપુજીએ મને આ પ્રમાણે કહ્યું:

લેડી માઉન્ટબેટન હીંદુસ્તાનમાં અનેક વોયસરોય આવી ગયાં પણ વોયસરોય પત્નિ તરીકે બાપુને સામેથી મળવા આવનાર આ પહેલાં જ ધન્ય ભાગી બ્હેન હતાં. અને ત્યાર પછી તો અવારનવાર બાપુજી પાસે આવતાં જ, પણ જે દહાડે હીંદુસ્તાનનો ઇતિહાસ લખાશે ત્યારે બાપુજી સામે આ પ્રથમ વિવેકી મુલાકાત મેળવનારની હકીકત અમર બનશે.

પુ બાપુજીએ કરેલા અનંત ઉપકારોને બ્હેનોએ સંભારવા. જોઇએ. બ્હેનોને ઉન્નત કરવામાં બાપુજીએ જે શ્રમ લીધો છે તેને પરિણામે તો શ્રી વિજ્યાલક્ષ્મીબ્હેન જેવા હીંદુસ્તાનના પ્રતિનિધિ બનીને રશીયા, અમેરીકા ગયાં હતાં. અને આજે પણ બ્હેનોને પ્રધાનપદ પણ મળેલું છે. સૌરાષ્ટ્ર, ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર, યુ. પી., પંજાબ વિ. દરેક સ્થળોએ ધારાસભામાં બ્હેનોનું સ્થાન રહ્યું છે. એ પ્રતાપ બાપુજીનો છે. અને તેને પગલે ચાલનાર આપણા સુકાની પંડીત જવાહરલાલજીનો છે. નહિતર બ્હેનો આજે માત્ર ચુલો ફુંકનાર અને રોટલા ઘડનાર રસોડાની ગુલામ જ રહેત.

પુ. બાપુનું ઋણ ચુકવવું હોય તો બાપુજીએ બ્હેનો માટે જે આશા વ્યક્ત કરીને ઉપર મુજબના જે શબ્દો કહ્યા છે તે પ્રમાણે ભેદ ભાવ ભુલી જઇ હીંદુ મુસ્લીમ, પારસી, હરિજન, વિ. એકજ માતાની પુત્રીઓ છીએ એ ભાવનાથી દૃઢ નિશ્ચય કરવો જોઇએ. અને તે દહાડે જ આપણે બાપુના ને દેશના દેવામાંથી મુક્ત થઇ સ્વચ્છ, સ્વતંત્ર અને પવિત્ર બનીશું.

બ્હેનો એ ધન્ય દીવસ દેખાડી પુ. બાપુજીના અમર આત્માના આશીર્વાદ મેળવશે ખરી?

ટુંકી વાર્તા

ઉર્મીનાં વળતર

લેખક: રમણલાલ ત્રિવેદિ, સોલ્સબરી (સાઉથ રોડેશીયા)

રમા રસોઈ કરવામાં એકકો હતી. પાકશાસ્ત્ર એને હસ્તામલક હતું. એને હાથે બનેલી વાનીઓ એક એકથી ચડીઆતી બનતી. ખાધા વિના જ માત્ર સોડમથી સહુ કોઇ પ્રસન્ન થઇ જતાં.

એની સુઘડતા અને સ્વચ્છતા બે નમુન હતાં. એનું સાદાઇભર્યું સૌંદર્ય ઇન્દ્રાણીના માન મુકાવતું. નિર્મળ જળરાશીમાં શ્વેત કમળ શી એ સદાય શોભતી.

પણ રમા અને તેનું રસોડું અભોટ ચોકાવાળાં હતાં. યમ, નિયમ, સંયમ અને વ્રત વિધાનોથી બદ્ધ હતાં. કેવળ અભેદ્ય, અસ્પર્શ્ય, અને અપ્રવેસ્ય, હતાં, ચિત્ત વિક્ષિપ્ત થતાં 'રાધેસ્યામ, રાધેસ્યામ,' રટતી રમા વિધવા હતી.

તે નિત્ય રસોઇ બનાવતી; પણ કોઇ ને હેતથી જમાડવા માટે નહીં. અવનવી વાનીઓ તઇયાર કરતી; પણ 'અહા, કેટલી સરસ, કેટલી સ્વાદિષ્ટ, કેટલી સુરૂચિકર!' એવા કોઇને મુખે ચાતુર્ય અને કલા પ્રીછતા શબ્દો સાંભળવા નહીં; પણ કેવળ પિત્તળના ઠાકોરજીને નૈવેદ્ય ધરાવવા. અને પછી જાતે જ નીરસ અને વિરસ મને અલ્પ સ્વલ્પ ઉપભોગ કરવા. અને પછી જીવી ડોશી જેવાં સહધર્મીઓને વધ્યાં ઘટમાં થી સંતોષવા.

પણ ઠાકોરજી સર્વાંગ જડ હતા, એકે અંગ હલાવી શકતા નહીં. ધરાવેલું નૈવેદ્ય તે ફાટે ડોળે જોઇ રહેતા. ન તો આરોગી શકતા કે ન તો બે શબ્દો કદરના બોલી શકતા. માત્ર જીવી ડોશી કહેતાં: ''મુઇ, બધુંય શિખીને આવી છે એટલે જ તો મારા જેવી થઇ છે!'

બહુ વખતે એનો બાલમિત્ર રમેશ કયાંકથી ગામમાં આવી ચઢયો. એક દીવસ તે એના ઘર પાસે થઇને નીકળ્યો. રમા તે વખતે ચુલા પર કશુંક વધારી રહી હતી. છમ...કરતો અવાજ થયો અને તે સાથે જીવ જંતુથી માંડી ને દેવ, દાનવ, માનવ વિગેરેની રસના અને ઘ્રાણેન્દ્રીયને સળવળાવી મુકતો મઘમઘાટ રસોડામાંથી બહાર નીકળી ઘરની ચારે દીશામાં ફરી વળ્યો, રમેશની રસના અને ઘ્રાણેન્દ્રીય પ્રસન્ન-વિહ્વળ બની ગયાં. તે ત્યાં જ થંભી ગયો અને મનમાં બોલ્યો: 'અહા! આવી રસોઈ જમવા મળે તો સ્વર્ગ જતું કરૂં!'

પછી તેણે રમાના ઘરમાં પ્રવેશ કર્યો. રસોડા પાસે જઇ અંદર ડોકીયું કર્યું અને રમા તરફ જોઇ પ્રસન્ન વદને ઉર્મીભર્યે સ્વરે બોલ્યો: 'રમા! કેટલી સ્વાદિષ્ટ, કેટલી સુરૂચિકર! જાણે એક સામટી બધી આરોગી જાઉં!'

અને રસોડામાં જવા પગ ઉપાડયો ત્યાં તો ભયભીત ચહેરે હાંફળી ફાંફળી તે રમેશ પાસે દોડી આવી બોલી: હાં, હાં, રમેશ! બધું ય અભડાવી દઇશ. હજુ ઠાકોરજીને નૈવેદ્ય પણ ધરાવ્યું નથી. ગયો પછી મને મળ નારા સ્વર્ગનો ધ્વંસ કરીશ નહિ.

આ સાંભળી રમેશનું મ્હોં પડી ગયું. રૂચિ ઉડી ગઇ. ઉર્મી શમી ગઇ. ખીસીઆણો પડી નીરાશ અને ખિન્ન મને ચુપચાપ તે ઘરની બહાર નીકળ્યો. અને પછી ધીમે પગલે પાછું વાળી જોયા વીના દૃષ્ટિ બહાર થઇ ગયો.

રમા તેની પાછળ બહાર આવી ઓટલે ઉભી રહી, અને વિમુઢ ચિત્તે તેને જતો જોઇ રહી.

બીજે બારણેથી જીવી ડોશી ઘરમાં પ્રવેસ્યાં. રસોડામાં કુતરાને લેહરથી ભોજન કરતો જોઇ મોટેથી 'હડે... હડે...' કરતાં બોલ્યાં: 'અલી રમા! કયાં ગઇ મારી બે? કુતરાએ બધું અભડાવી માર્યું!'

રમા સુફાળી પાછી ફરી અને પાલવે આંખો લુછતાં શુન્ય મને બોલી: 'સારૂં થયું મા! કુતરાને મ્હોંયે ગયું તે યે શું ખોટું?'

ગ્રોસરી મળવાનું ભરોસાપાત્ર મથક

JHAVER HIRA & CO.,

Phone : 24932

118 Victoria Street,
DURBAN.

અમારે ત્યાં

ગાંધીવટ્ટુ, કઠોળ, હવન, પુંજાની સામગ્રી અને લગ્ન અંગેની દરેક જોઇતી વસ્તુઓ મળશે.

ગ્રાહકોનો સંતોષ એજ અમારો મુદ્રાલેખ છે. એકજ વખત મંગાવી ખાત્રી કરો. માલ સારો અને ચોખ્ખો જાતી દેખરેખ નીચે મોકલવામાં આવે છે. કંટ્રી ઓર્ડરો સી. ઓ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે

યુનીયન પ્રીંટીંગ વર્કસ

(બુક સેલર્સ, સ્ટેશનર્સ અને જનરલ ડીલર્સ)

દરેક જાતના અર્બી, ઉર્દુ, ગુજરાતી, અંગ્રેજી, હીંદી ભાષામાં બધા વિશયના પુસ્તકો-કીતાબો-કુરાને શરીફો હમેશાં મોટા જથ્થામાં આવે છે.

યુનાની—વૈદકીય—સ્વદેશી દવાઓ—અત્તરો હમેશા મળશે.

ધી ઈઝી ઈંગ્લીશ-ગુજરાતી લેટર રાઈટર (પત્ર વહેવારનું પુસ્તક) ૭/૬
" " " " ટીચર (ઘર બેઠા અંગ્રેજી શીખવાનું " ૭/૬
" લીટલ પોકેટ ગુજરાતી ટુ અંગ્રેજી ડીક્ષનરી ૮૦૫ પાના ૭×૪ ૬/૬
" પીયુપીલ " ઈંગ્લીશ ટુ ગુજરાતી ડીક્ષનરી ૮૦૪ પાના ૫×૩½ ૯/-
" માય " " ટુ " ડીક્ષનરી ૮૧૬ પાના ૫×૪ ૯/-
" " ઓન ગુજરાતી ટુ અંગ્રેજી " ૧૧૫૨ પાના ૫×૪ શી. ૧૦–૬
ધી સ્ટુડેન્ટ લીટલ ગુજરાતી ટુ અંગ્રેજી ડીક્ષનરી " ૩૩૫ ૭×૫ શી. ૧૦–૬.
ધી સ્ટુડેન્ટ લીટલ ઈંગ્લીશ ટુ ગુજરાતી ડીક્ષનરી ૪૩૩ પાના ૭×૫ શી. ૧૦–૬.
ધી કોનડેન્સ ઈંગ્લીશ ટુ ગુજરાતી ડીક્ષનરી ૭૭૬ પાના ૧૦×૭ ૨૫/–
શાળા પ્યોગી ગુજરાતી શબ્દકોષ ૮૧૩ પાના ૧૦×૭ શી. ૨૫ ૦.
અસલ ગુજરાતી બાળ પોથી ૯ પેની નંગ શી ૭–૦ ડઝન.
અસલ " દેશી હીસાબ ૯ પેની નંગ શી. ૭–૦ ડઝન.
નવ યુગ " બાળ પોથી શી. ૧–૦, પહેલી ૧/૬ બીજી ૧/૯ ત્રીજી શી. ૨–૦, ચોથી શી. ૨–૩.
વિદ્યાપીઠ ગુજરાતી પહેલી શી. ૧–૬ બીજી શી. ૧–૯ ત્રીજી શી. ૨–૦ ચોથી શી. ૨–૩ પાંચમી શી. ૨–૩ છઠી શી. ૨–૯

એ સીવાય બીજા અનેક જાતના વાંચનના પુસ્તકો—દીવાળી અંકો, દીવાળી કાર્ડ-ધાર્મીક પુસ્તકો વીગેરે સ્ટોકમાં રહે છે માટે આપને જોઇતી વસ્તુઓની લીસ્ટ મોકલશો તો હાલના ભાવ લખી જણાવીશું.

એક વખત પધારી અથવા ઓરડર આપી ખાત્રી કરો.
વી. પી. (C.O.D.) થી મંગાવનારને શી. ૧ વધુ ભરવી પડશે.

Union Printing Works
BOOKSELLERS STATIONERS & GENERAL DEALERS
89-91 VICTORIA ST. DURBAN

Phone: 25881. 8 Cross St.

H. R. PATEL & SONS
Durban.

અનાજ તથા કરીયાણાના વેપારી દરેક જાતના કઠોળની દાળો ગ્રાહકો ને સંતોષ થાય એવી રીતે હમો જાતી દેખરેખ રાખી રવાના કરીએ છીએ. બહાર ગામના ઓરડર ઉપર પુરતું ધ્યાન આપીએ છીએ.

ભાવ તથા સેમ્પલો માટે લખો:

અથાણાં લાયકની મેથી એ અમારી ખાસ સ્પેશીયાલીટી છે.

PATEL'S FRUIT SUPPLYERS

60 Bond Street

Phone 25881 — DURBAN — Box 609

Supplyers To Trade Only.

Bananas, Green Ginger, Indian Vegetables Supplied.

Fruits In Season.

ચિંતા? શાની? – રસોડાની?!

કન્ટ્રીમાં વસતા ભાઇઓ,

તમારા રસોડાની ચીંતા નિશ્ચિંતપણે હમારા ઉપર છોડી દો. હમારા ઉપર ઓડર મોકલવાથી નીચે મુજબની હમારી સર્વીસનો લાભ અવશ્ય મેળવી શકશો:

(૧) સ્વચ્છ અને ખાત્રીભર્યો માલ મળશે
(૨) કિફાયત ભાવ ચાર્જ કરવામાં આવશે
(૩) માલ ઓર્ડર કરતાંની સાથે વિજળીની ઝડપે મળી શકશે
(૪) જો કોઇ માલ પસંદ નહીં પડે (જો કે તેમ થવાનો સંભવ કદાચીતજ બને) તો પાછો મોકલાવવાથી રેલેજ સાથે વળતર મળશે.

(૧) ગાંધીવટું (૨) કઠોળ (૩) કરીયાણું (૪) ઘર-ગથ્થુ દવાઓ (૫) પુજા-હવનની સામગ્રી
(૬) લગ્ન અંગેની જરૂરીયાતો

—: પરભુ સ્ટોર્સ :—

ફોન: ૬૩૦૦૪

6A Cross Street, — DURBAN.

Always Better. Better Always.
Are Kapitan's Tempting
Sweetmeats.

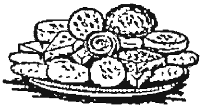

For nearly half a century we are leading in the manufacture of Quality Sweetmeats and Cakes.

TRY US FOR THE LATEST INDIAN RECORDS.

Address:

KAPITANS BALCONY HOTEL,
(KORNER SWEETMEAT HOUSE)
Corner Grey and Victoria Streets,
DURBAN.

Phone 23414. Tel. Add. 'KAPITANS.'

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-8885.

MANCHESTER TRADING
CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
&
Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

LIFE INSURANCE

Are you adequately insured?
Have you provided for your dependants?
Prepare for the future
Life Insurance gives peace of mind for the unknown future.

Insure with 'THE OLD MUTUAL" your friend for Life—
The S.A. Mutual Life Assurance Society, which has best Bonus record in the WORLD.

Representative:—

DAYABHAI PATEL

P.O. Box 1760,
JOHANNESBURG.

Phones:— Business 33-0711
Residence 33-5961

ધી ન્યુ દિલ ખુશ-સ્વીટ માર્ટ

મેનેજર: મણીભાઈ બાબુભાઈ કાદીપોરવાળા.

દરેક જાતની મીઠાઈઓ, ચોખ્ખા ઘીની તેમજ મોંઘા મેવા, મસાલાથી અમે બનાવીએ છીએ.

અમારૂં વખણાએલુ સુરતી ભુસું સેવ, મમરા, ગાંઠીઆ, ભજીઆ, પાતરા વિગેરે હરરોજ તાજાં બનાવીએ છીએ.

પાર્ટી વીગેરે માટે મોટા પ્રમાણમાં મીઠાઈ ઓર્ડર પ્રમાણે ટુંક વખતમાં બનાવી આપીશું.

PHONE 33-6575. P. O. BOX 3680.

THE NEW DIL-KHUSH SWEET MART,
34 President St., Corner Diagonal Street.
JOHANNESBURG.

Bankers: BARCLAYS BANK (D. C. & O.)

Partners:
C. C. PATEL
L. B. PATEL
S. K. PATEL

L. S. & COMPANY
PHONE 429

Branches: P.O. Box 83, BROKEN HILL
P.O. Box 89, LUANSHYA
Telegrams and Cables: "CLOTHING"
P.O. BOX 93,
NDOLA,
N. RHODESIA

WHOLESALE MERCHANTS AND
CLOTHING MANUFACTURERS

Phone 53. Telegrams 'SOLANKI.'

P.O. Box 208.

Solanki & Co. Ltd.

Merchant & Direct Importers

Extensive range always carried in the following:

Silks, Drapery, Toilets, Perfumes, Curios, Fashion Goods and Jewellery, Wide Range of Indian, Persian and Chinese Carpets.

Stockists of well-known branded Watches.

COPPERBELT PIONEER STORE
Where Quality and Service are Paramount.

Luanshya, Northern Rhodesia.

અમો દરેક જાતના કઠોળની દાળો તેમજ તેનો આટો જાતી દેખરેખ નીચે બનાવીએ છીએ તેમજ એક્ષપોર્ટ કરીએ છીએ. જેવા કે મગદાળ, અડદદાળ છડી. અડદદાળ છડીનો આટો, તુવેરદાળ ત્યા ચણાદાળ ચોકખા કાયથનવીલાસ. ચણાનોઆટો ચોકખો કાંકરી વગરનો, વાલદાળ, વાલ, મઠ, મસુરદાળ, બાજરી સાફ કરેલ ત્યા છડેલી, ચોળાદાળ, રાજગરો, વગેરે ભાવ ત્યા સેમ્પલો માટ લખો.

AFRICAN DALL & FLOUR MILL.

Tel Address: "DALLMILL"
P. O. Box 888, MOMBASA.
Kenya Colony.

ગાંધી સાહીત્ય

દ. આ. નો ઈતીહાસ	૭	૬
જીવન પરોઢ	૧૧	૦
મહાદેવ દેશાઇનું જીવન ચરીત્ર	૨	૬
મહાદેવ દેશાઈની ડાયરી ભા. ૧	૧૦	૦
,, ,, ,, ભા. ૨	૧૨	૦
,, ,, ,, ભા. ૩	૧૧	૬
,, ,, ,, ભા. ૪	૮	૦
,, ,, ,, ભા. ૫	૧૧	૦
બાપુના કારાવાસ કાહાણી	૧૫	૦
હસ્ત લીખીત હીંદ સ્વરાજ્ય (છાપેલી કોપી સાથે)	૧૦	૦
આત્મ કથા (ગાંધીજી)	૭	૬
ગાંધીજીની સંક્ષીપ્પ આત્ત કથા	૨	૬
બાપુની ઝાંખી (કાકા કાલેલકર)	૩	૦
ગાંધીજીની સાધના	૫	૬
રામ નામ (ગાંધીજી)	૨	૦
બાપુ મારીમા (મનુ ગાંધી)	૨	૬
બાપુની પત્રો: (આશ્રમની બેનો ઉપર)	૨	૬
બાપુના પ્રસાદી	૫	૦
ગાંધીજી અને સામ્યવાદ (કી. મશરૂવાળા)	૩	૦
નીતી નાશને માર્ગે (ગાંધીજી)	૨	૦
આરોગ્યની ચાવી (ગાંધીજી)	૧	૦
અનાસકતી યોગ (ગાંધીજીએ ગીતાજીનો કરેલો અનુવાદ)	૧	૬
ધર્માત્મા ગોખલે (ગાંધીજી)	૧	૬
આશ્રમ ભજનાવલી	૧	૦
મંગળ પ્રભાત	૧	૦
ગાંધીજીના સમાગમમાં	૫	૦
પાયાની કેળવણી (ગાંધીજી)	૩	૦
નીત્યમનન (ગાંધીજી સુતા પહેલા લખેતા તે વાકયોનો સંગ્રહ)	૧	૬
બાળ પોથી ગાંધીજીએ લખેલી	૧	૦
અમારા બા (કસ્તુરબા ગાંધી)	૪	૦
આરાધના તેર દિવસો (વીનોબાજી)	૧	૬
પ્રેમ પંથ (વા. ગો. દેશાઈ)		૯
ગાંધીજીનો સરકાર સાથે પત્રવ્યવહાર	૧	૦
બાપુની સેવામાં	૧	૦
અસહકારનો વિચાર	૧	૦
ગાંધીજી (એક અધ્યયન)	૧૦	૦
કસ્તુરબા સ્મારક અંક	૧	૬
ગાંધી સ્મારક અંક	૨	૦
બાપુના—બા ને પત્રો (કસ્તુરબા પર લખાયલા પત્રો)	૨	૬
કલકત્તાનો ચમત્કાર	૧	૦
ટાઇફોઈડ	૧	૬
નળ આખ્યાન	૦	૬
મારી જીવન કથા (ભારતના રાષ્ટ્રપતી રાજેન્દ્રપ્રસાદ)	૧ ૦	૦
હીંદનો કોમી ત્રીકોણ (કોમવાદ વિશે લખેલું)	૮	૦
સર્વોદયના સીદ્ધાંત	૧	૬
હીંદી રાષ્ટ્રીય મ. સભાનું બંધારણ	૧	૦

સારૂ અને ઉચું સાહીત્ય

ગંગોત્રી (કાવ્યા સંગ્રહ) ઉમાશંકર જોશી	૭	૬
ગીતામાધુરી ,, ,, મનુદેશાઇ	૪	૦
સ્વપ્ન દ્રષ્ટા (મુનશી) (નવલ કથા)	૧૦	૦
રજકણ (સુવાકયોનો સમય) ધુમકેતુ	૭	૦
અડધે રસ્તે (મુનશી)	૮	૬
શહીદોનો સંદેશ (આર્યલેન્ડના શહીદ)	૪	૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ:

INDIAN OPINION,
P. BAG,
PHOENIX.

નવલ કથાઓ તથા ટુકી વાર્તાઓ

બે નવલ કથા (ટાલ્સટોય)	૫	૦
સાંભેલાના સુર	૫	૦
શોભના (ર. વ. દેશાઈ)	૮	૬
કપાલ કુંડલા (બંકીમ ચંદ્ર)	૬	૬
નવલીકાઓ (મેઘાણી)	૬	૬
રસબીંદુ (ર. વ. દેશાઈ)	૭	૦
બીડેલાદ્વાર (એ)	૮	૬
તુલસી કયારો (એ)	૮	૬
મળેલાજીવ (પ્ર. પટેલ)	૮	૦
ભીરૂ સાથી ,,	૧૧	૦
સોરઠી ગાથા ૯	૬	૬
દેવદાસ (શરદબાબુ)	૫	૦
ત્રણ વાર્તા ,,	૨	૬
શુભદા ,,	૬	૦
ચાર અધ્યાય (રવીન્દ્રનાથ ટાગોર)	૫	૩
ઘરે બાહીરે ,,		૯
રાજર્ષી	૭	૦
લાવણ્ય	૫	૯
માનવી ભવાઇ	૧૨	૦
મેઘ બીંદુ	૭	૦
ભાગ્ય નિર્માણ	૭	૬
ત્રણ અરધુ બે	૪	૦
ઉભી વાટ	૮	૬
ઉન્નયન	૭	૦
કલાની સહચરી	૫	૦
દોન ક્રુઝ	૬	૦
અથડતા વાયરા	૭	૬
કાંન્તી	૯	૦
જરૂમા બાપુ	૭	૬
આવતી કાલ	૭	૦
કઉંચ વધ	૧૦	૬
અણુખુટ ધારા	૭	૬
અધુરી વાત	૧૦	૬

મળવાનું ઠેકાણું:

INDIAN OPINION,
P. Bag, Phoenix.
NATAL.

વાંચવા લાયક સુંદર પુસ્તકો

વિવેક અને સાધના (કેદારનાથ)	૧૦	૬
ગીતા મંથન કી. મશરૂવાળા	૭	૬
ગીતા ધ્વની ,, ,,	૧	૩
કેળવણી વિકાસ (કી. મશરૂવાળા)	૩	૦
સ્ત્રી પુ. મર્યાદા ,, ,,	૨	૦
સમુળી ક્રાંતી ,, ,,	૫	૦
કેળવણી વડે ક્રાંતી	૭	૬
પૂર્વ આફ્રીકાની સફર (કાકા કાલેલકર)	૭	૬
મારી જીવન કથા (નેહરૂ)	૧૫	૦
કલકી અને સંસ્કૃતીનું ભાવી (રાધા કૃષ્ણન)	૨	૦
જીવતા તહેવારો	૫	૬
મારૂં હીંદનું દર્શન (જવાહરલાલજી)	૧. ૦	૦
સરદાર વલ્લભભાઇ ભાગ ૧	૧૩	૦
મારી જીવન કથા રાજેન્દ્રપ્રસાદ	૧ ૦	૦
સરદારનાં ભાષણો	૧૨	૦
એક ધર્મ યુદ્ધ (અમદાવાદના મજુરોની લડત ઇતિહાસ)	૧	૩
વિરાજવહુ (શરદબાબુ)	૧	૩
ગ્રામ્ય વિદ્યાપીઠ (શીક્ષકો માટે)	૨	૬

મળવાનું ઠેકાણું:

'Indian Opinion', P. Bag, Phoenix, Natal.

PHONE 33-2651

MASTER BROS.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

માસ્ટર બ્રધર્સ

હોલસેલ મરચન્ટસ એન્ડ ડાયરેકટ ઇમ્પોર્ટસ

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, વુલન રગ્સ. બ્લાન્કેટસ—બેબી બાળકો માટે
જાત જાતનો માલ. તેમજ ક્રેપડીચીન જ્યોરજેટ સાડીઓ
વીગેરે માટે હમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

ફોન: ૩૩–૨૬૫૧

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29368

P. HARGOVAN & CO.

(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS
AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

NATHOO TABHA

TIMBER & HARDWARE MERCHANT
& DIRECT IMPORTER

Door, Windows, Corrugated Iron, Cement, Monarch, Iron Duke, Buffalo, and Elephant brands paint or any other building material at reasonable price.

Established 1907, NATHOO TABHA,
107 Queen Street, Phone 24647.
Telegraph "Mani," DURBAN.

M. J. PATEL

INTERNATIONAL SPORTS COMPANY

Importers & Exporters & General Commission Agents

10 Peking Road, Kawoon, HONG KONG.

Special attention is paid to indent orders

Write To Us For Further Particulars.

PROPERTY

If you are interested in selling or buying Property in any part of Johannesburg or Transvaal please contact:

K. J. TAVARIA
7 Kort Street, JOHANNESBURG.
Phone: 339859 or 228727.

પ્રોપર્ટી

જોહાનીસબર્ગ અથવા ટ્રાંસવાલના ના કોઇ પણ ભાગમાં
પ્રોપર્ટી વેચવી યા ખરીદવી હોય તો મળો:

કે. જે. તવાડીઆ,
૭ કોર્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.
ફોન: ૩૩૯૮૫૯ અને ૨૨૮૭૨૭.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ,
સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત
ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોકસ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈ-
યાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર
આગળ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરે
ના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, રેવન્યુ કલીયરન્સ સર્ટીફીકેટ અને
ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં અમારી સલાહ લો.

Phone: 33-9033. 29e Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

ડરબનનું આદુ ૧/૬ રતલ; મોટી કલીનું લસણ શી. ૧ રતલ; ગોળ બાસ.
કીટ ૧૦/૬ ડઝન; લાંબી અને સ્કવેર બાસકીટો ૧૬/૦ ડઝન; કપુરી તથા
સેવલી પાન શી ૬ રતલ; પોરટેજ અલગ......બનાના, કાચા બનાના,
પોપો, પાઇનાપલ, નાચીસ અને મેન્ડરીન રોજના બજાર ભાવથી મળશે.
દેશી શાકભાજીમાં સુરતી સફેદ પાપડી, કાળી પાપડી, તુવેર સીંગ, વેગણ,
શેકટાની શીંગ, દુધી અને લીલાં મરચાં મળશે. શી. ૭–૬ થી શી. ૧૦નું
પારસલ બનાવી પોસ્ટથી મોકલીએ છીએ. સુરણ, આંબા હળદ તથા
લીલી હળદની મોસમ ચાલુ થઇ છે.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

અમારા નવા નિશાળ ઉપયોગી પુસ્તકો

ઇતીહાસ

દેશ વીદેશ ભા. ૧	૨	૯
ગુજરાતનું ગારવ	૧	૯
હિંદના ઇતીહાસની રૂપરેખા ભા. ૧	૨	૨
આપણા દેશનો ઇતીહાસ	૧	૬

ભુગોળ

દેશ દેશાવરમાં ભા. ૧	૨	૦
આર્થીક ભુગોળ	૫	૯
ભુગોળ પરીચય ભા. ૩	૧	૧૦
" ભા. ૪	૨	૩

વાંચન માટે સાહીત્ય

પ્રાચીન સમયની રસ કથાઓ	૧	૯
દેશ દીપકો	૨	૦
બાળ જગત	૧	૬

અંક ગણીત

અંકગણીતના મુળ તત્વો	૨	૦
મીડલ સ્કુલ અંકગણીત ભા. ૧	૨	૯
મારું ગણીત ભા. ૧	૧	૩
" " ભા. ૩	૧	૬
" " ભાગ ૪	૨	૦

સાહિત્ય પાઠાવલી

પુસ્તક પાંચમુ	૨	૧
,, સાતમુ	૨	૩
ઘેર બેઠા ઈંગ્લીશ શીખવા માટે પાઠાવલી ભા. ૧–૨ પ્રત્યેકની	૨	૦

નુતન લેખન માળા આ માળા માં નીચલા ચાર પુસ્તકો આવે છે. એ પુસ્તકો દ્વારા બાળકો જ્ઞાન મેળવે છે.

નુતન લેખન તાલીમ વર્ગ

,, ,, ધોરણ ૧–૨–૩–૪		
પ્રત્યેકની કીંમત	૧	૦

નવયુગ વાચન માળા

બાળપોથી	૧	૨
પુસ્તક પહેલું	૧	૩
પુસ્તક બીજું	૨	૦
પુસ્તક ત્રીજી	૨	૩
" ચોથું	૨	૩

સાહીત્ય કલ્લોલ

સાહિત્ય માટે વાચન વધારવા વધાર્થીઓને ઉપયોગી પુસ્તકો

પુસ્તક બીજુ	૨	૩
,, ત્રીજુ	૨	૩

વિદ્યાપીઠ વાચન માળા

ચાલણ ગાડી	૧	૦
પહેલી ચોપડી	૧	૦
બીજી ચોપડી	૨	૦
ત્રીજી ,,	૨	૩
ચોથી ,,	૨	૬
પાંચમી ,,	૩	૦

ચાલો લખીએ

શ્રેણી ૧	૧	૩
" ૨	૧	૩
" ૩	૧	૬
" ૪	૧	૬
" ૫	૧	૮
" ૬	૧	૮
" ૭	૧	૮

Obtainable From:

'INDIAN OPINION'

P. Bag, PHOENIX, NATAL.

BOOKS FOR SALE

INDIAN STATESMEN (Dewans and Prime Ministers With Portraits)	7	6
INDIAN JUDGES (Biographical and critical sketches with portraits)	7	6
EMNIENT AMERICANS WHOM INDIA SHOULD KNOW—Jabez T. Sunderland	7	6
THE BHAGAVAD GITA—The Lord's Song—(An English Translation)—Annie Besant	1	0
WHAT IS WRONG WITH INDIAN ECONOMIC LIFE?—Dr. V. K. R. V. Rao	3	0
OUR INDIA (Children's stories by various writers, illustrated)—Minoo Masani	2	6
COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6
SHAW—WELLS—KEYNES ON STALIN—WELLS TALK (Verbatim Record)	3	6
GOLDEN NUMBER OF "INDIAN OPINION", 1914 (Souvenir of the Passive Resistance Movement in S.A., 1906-1914)	4	0
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	5	0
PUBLIC FINANCE AND OUR POVERTY—J. C. Kumarappa	3	6
HISTORY OF THE REIGN OF SHAH ALUM—W. Franklin	7	6
THE LIFE OF RAMAKRISHNA—An exhaustive account of the Master's wonderful life—Romain Rolland	15	0
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings and Utterances)—M. K. Gandhi	10	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah	15	0
INDIA SPEAKING (Various contributions on economic, political, cultural and social problems of modern India)	15	0
MAHATMA GANDHI (The Man and his Mission, an enlarged and up to date edition of Gandhiji's life,)—By various writers	5	0
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell	5	0
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	15	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT—An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2	6
GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
INDIAN SCIENTISTS (Biographical Sketches An account of their researches, discoveries and inventions	7	6
LIFE AND GOSPEL OF VIVEKANANDA—Romain Rolland	13	6
GANDHIJI'S CORRESPONDENCE WITH THE GOVERNMENT (1922-44)—M. K. Gandhi	5	9
THE STORY OF MY EXPERIMENTS WITH TRUTH—M. K. Gandhi	15	0
CHRISTIAN MISSIONS IN INDIA (Their place in India)—M. K. Gandhi	5	0
INDIAN CHRISTIANS (Biographical and critical sketches of poets, publicists of the Church)	7	0
TALES FROM SANSKRIT DRAMATISTS (The famous plays of Bhasa, Sudraka, Kalidasa, Sri Harsha, Bhavabhuti and Visakhadatta)	5	0
PRACTICE AND PRECEPTS OF JESUS—J. C. Kumarappa	3	6

Obtainable from:

'Indian Opinion,'

P.Bag, Phoenix, Natal.

Phones: 29121/3 (Switchboard)
24179 (Manager)

Cables & Tel. Add:
"PROSPERITY" (All Branches)

P.O. Box 2197

(Established 1927

Premier Produce Co. (Pty) Ltd.

General Wholesale Merchants
EXPORTERS AND IMPORTERS

Buyers and large Stockists of all kinds of Indian and European Groceries, Provisions, Soaps, Oils, Grains, Beans, Peas, Kaffircorn, Malt, Maize, Maize Products, Wheat, Wheaten Products, Crockery, Hardware and also Coal of all types.

All enquiries for Export and Import to the Head-Office.

**Head-Office: "PREMIER HOUSE"
364 Pine Street, Durban.**

also at

JOHANNESBURG
Phones: 34-3554/5
P.O. Box 200, Fordsburg,
82, Crown Road,
Fordsburg, Johannesburg.

BENONI
Benoni Coal Site
Phone 54-1813,
Rangeview Coal Sites—54-2205
P.O. Box 392, Benoni.

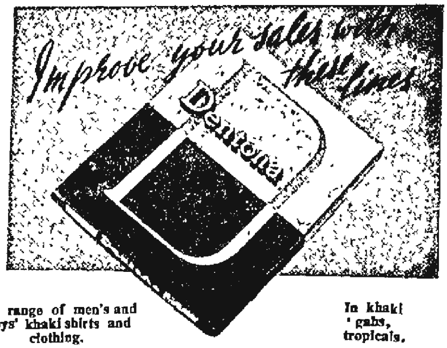

Full range of men's and boys' khaki shirts and clothing.

In khaki gabs, tropicals.

DENTONA
SHORTS AND SLACKS
IN MOYGASHEL Regd.

TRADE ENQUIRIES

UNION OF S. AFRICA
DENTON TRADING CO.
Phone 34-4381 JOHANNESBURG P.O. Box 3561

N. RHODESIA
FEIGENBAUM BROS.
Phone 2758 BULAWAYO P.O. Box 354

BRITISH EAST AFRICA
VAN BRUSSEL & CO. (E.A.) LTD.
Phone 4010 Trust Mansions NAIROBI

CONGO BELGE
H. J. HYMANS
Phone 313 ELISABETHVILLE P.O. Box 157

MASHONALAND AND P.E.A.
W. F. NEUMAN
Phones 2-1219/2-4924 SALISBURY P.O. Box 1492

BULAWAYO CLOTHING FACTORY LTD.
Phone 2410, Bulawayo, P.O. Box 427, Southern Rhodesia.

Proprietors:
C. L. Patel, D. K. Patel
V. B. Patel, H. J. Pate
K. C. Patel.

The Star Clothing Factory

Wholesale Merchants

CLOTHING MANUFACTURERS

**P.O. Box 237. Phone 514.
Jameson Road, Livingstone,
NORTHERN RHODESIA.**

Our S.A. Representative:

H. L. Hompes & Co., (Pty.) Ltd.

**Durban, P.O. Box 1301.
Johannesburg, P.O. Box 3480.
Capetown, P.O. Box 824.**

CONVOY
Tailor Made CLOTHING

Wholesale Clothing Manufacturers
MANUFACTURERS OF MENS' TROUSERS, SPORTS COATS AND SUITS.

Trade Enquiries to
P.O. Box 541 — BULAWAYO
P.O. Box 150 — KITWE, N.R.
P.O. Box 7482 — JOHANNESBURG.
P.O Box 541 — CAPE TOWN.
P.O. Box 4 — PORT ELIZABETH.
P.O. Box 739 — EAST LONDON.

CONVOY REGD. TRADE MARK

Convoy Garments Manufactured by:

Maxwell Clothing Co. Ltd.

P.O. Box. 541, Phone 3786.
BULAWAYO.
Tel. Add. "CONVOY.

Printed and published by Manilal M. Gandhi at Phoenix, Natal.